

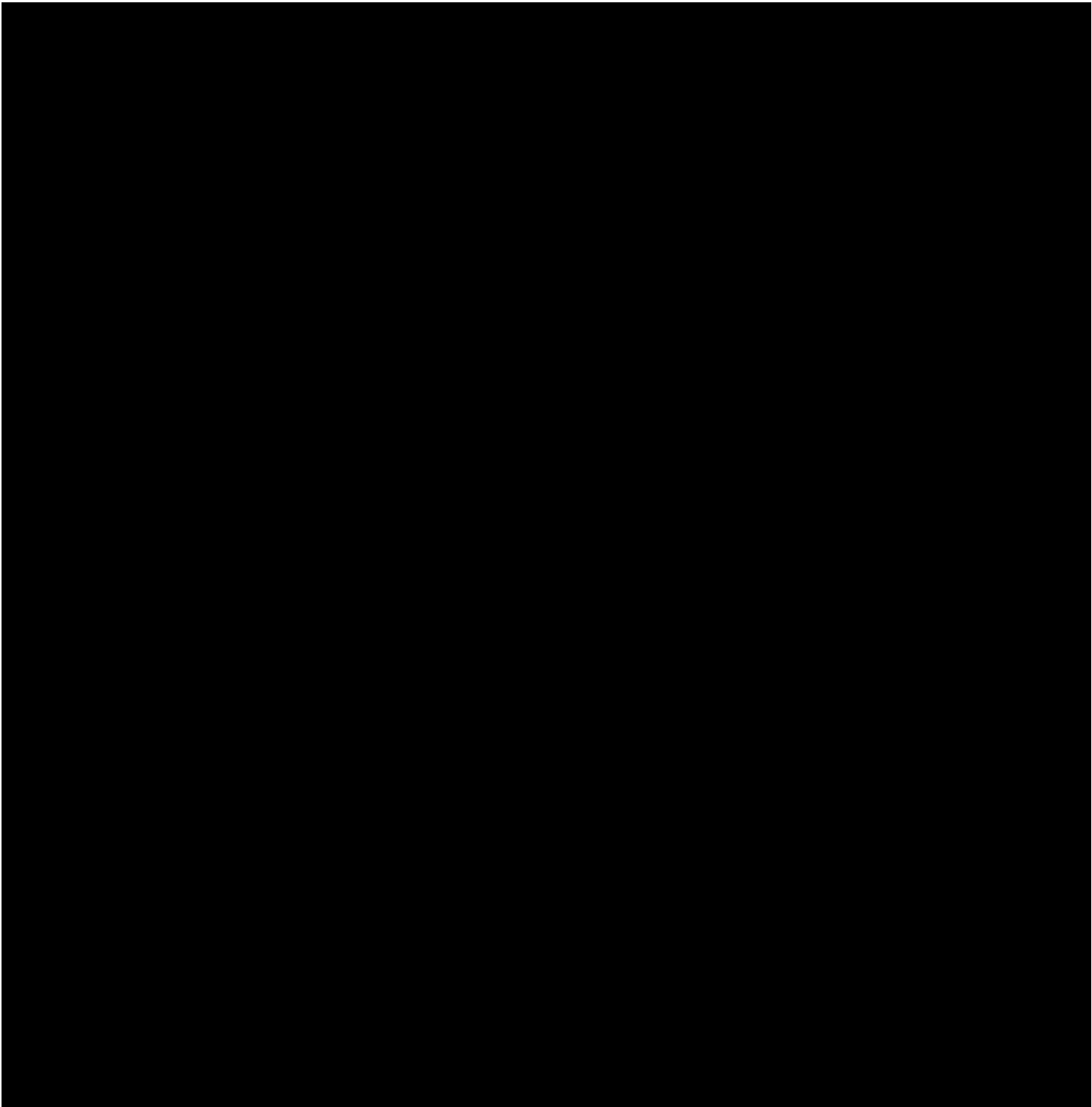
Prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam

(právna analýza)

Peter Wilfling

združenie VIA IURIS – Centrum pre práva občana

Obsah:

- 1. Význam verejnej prístupnosti súdnych rozhodnutí**
 - 2. Prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam v zahraničí**
 - 3. Vývoj stavu ohľadom prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam na Slovensku**
 - 3.1. Prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam pred rokom 2006
-

nikomu sprístupnené.”¹ Možno predpokladať, že keby v súčasnosti niekto vyslovil takýto názor, vzbudil by určite rozruch. Samozrejme, nežijeme už v stredoveku, doba sa zmenila, je tu demokratické zriadenie. Ale ako by to malo byť v súčasnosti? Na Slovensku táto otázka stále nie je úplne vyjasnená. To, že sudca musí svoje rozhodnutie a dôvody rozhodnutia poskytnúť účastníkom konania, sa považuje za samozrejmé. Ale názory na otázku, či by mali byť súdne rozhodnutia prístupné aj širokej verejnosti, sú stále rôzne. Stále sa objavuje názor, že súdne konanie a súdne rozhodnutie vydané v tomto konaní sú iba vecou účastníkov tohto konania a pri rozhodovaní o tom, či súdne rozhodnutie zverejniť, sa preto zohľadňujú iba záujmy účastníkov konania a do hry nevstupujú záujmy verejnosti resp. spoločnosti.

1. Význam verejnej prístupnosti súdnych rozhodnutí

Ústava Slovenskej republiky v článku 2 odseku 2 hovorí, že „štátna moc pochádza od občanov“. V demokratickom štáte sú teda zdrojom moci občania a všetky zložky štátnej (verejnej) moci musia byť občanom zodpovedné. Avšak súdy, na rozdiel od iných zložiek verejnej moci, trpia „demokratickým deficitom“. Sudcovia sú totiž menovaní doživotne a občania voči nim nemôžu vyvodiť zodpovednosť vo voľbách či prostredníctvom iného demokratického mechanizmu, ako to môžu urobiť voči reprezentantom zákonodarnej a výkonnej moci.² Na druhej strane však práve súdy majú v demokratickom ústavnom štáte kľúčovú úlohu. Úlohou súdov je chrániť základné práva, dohliadať na dodržiavanie ústavy a zákonov a strážiť princípy demokracie. A to aj proti vôli ostatných zložiek verejnej moci a štátnych orgánov.

Objavuje sa teda závažná otázka: kto bude „strážiť strážcov“? Jediná možnosť, ako prekonať tento demokratický deficit, je tá, že súdy budú rozhodovať verejne a transparentne a že odôvodnenia ich rozhodnutí budú presvedčivé, logické a racionálne a sudcovia v nich objasnia všetky svoje úvahy. Legitimita súdnictva v demokratickej spoločnosti nespočíva v tom, že štátna moc môže občanov donútiť rešpektovať súdne rozhodnutie, ale v tom, že súdy verejne poskytujú také dôvody pre svoje rozhodnutia, ktoré sú objektívne presvedčivé a racionálne akceptovateľné.

Americký senátor Hernando D. Money hovorí, že akceptuje rozhodnutie Najvyššieho súdu „*presne do tej miery, do akej sa zakladá na zdravom rozume a do akej je zdôvodnené rozumnou logikou*“, ale nie v tom prípade „*keď porušuje zákony zdravého rozumu*” - hoci sa mu ako občan napriek tomu musí podrobiť.³ Stephen Macedo hovorí: „*Sudca ako taký nemá nejaké osobitné postavenie, so svojím úradom nededí nijakú autoritu, je na rovnakej úrovni s každým, kto sa rozhodne premýšľať o zákone.*“⁴ Aj podľa uznávanej teórie demokracie je súd v demokratickom právnom štáte vzorovým príkladom tzv. deliberatívnej inštitúcie. Znamená to, že najvladnejšou povahou činnosti súdu je dôkladné zvažovanie argumentov,

¹ Citované podľa KÜHN, Z. – BAŇOUCH, H.: O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty. Právní rozhledy, č. 13/2005, s. 484.

² Možno však súhlasiť s Aharonom Barakom, že zodpovednosť súdnictva voči verejnosti neznamená, že súdnictvo je verejnosti zodpovedné rovnakým spôsobom, ako je voči verejnosti zodpovedná vláda alebo parlament. Zodpovednosť súdnictva voči verejnosti neznamená, že súdy musia plniť akékoľvek želania verejnosti. Súdy sú občanom zodpovedné za to, aby rozhodovali podľa práva a spravodlivo. Pozri BARAK, A.: The Judge in a Democracy. Princeton: Princeton University Press, 2006, s. 110.

³ MACEDO, S.: Liberálne cnosti. Občianstvo, cnosť a spoločnosť v liberálnom ústavnom štáte. Bratislava: Archa, 1995, s. 142.

⁴ MACEDO, S.: Liberálne cnosti. Občianstvo, cnosť a spoločnosť v liberálnom ústavnom štáte. Bratislava: Archa, 1995, s. 99.

racionálna argumentácia a verejné uvádzanie presvedčivých dôvodov pre svoje rozhodnutia – a práve to zabezpečuje aj autoritu a legitimitu súdu.⁵

Podľa rozsudku amerického súdu vo veci *Union Oil Co. v. Leavell* „Treba vychádzať z toho, že čo sa deje vo vládných sieňach, je verejnou záležitosťou. Sudcovia zvažujú neverejne, ale rozhodnutia vydávajú verejne, a to po odznení verejne prednesených argumentov založených na verejne dostupných dokumentoch (dokladoch). Politické odvetvie verejnej moci získava legitimitu voľbami, sudcovia získavajú legitimitu uvádzaním dôvodov. Akýkoľvek krok, ktorým sa odstraňuje nejaký prvok súdneho procesu spod zraku verejnosti, vytvára zdanie, že súdne rozhodnutie je založené na svojvôli, ktorá však vyžaduje presvedčivé zdôvodnenie.“⁶

Verejná diskusia o súdnych rozhodnutiach – a ich prípadná kritika odbornou i širokou verejnosťou – je jedinou možnosťou, ako môžu dostať súdy a sudcovia spätnú väzbu zo strany verejnosti (ktorá je vlastne „zákazníkom súdnictva“) a ako môžu občania „strážiť strážcov“.⁷

Verejná kontrola rozhodovania súdov a verejná diskusia o súdnych rozhodnutiach je však možná len vtedy, ak má verejnosť prístup k súdnym rozhodnutiam. Ako uvádza Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 28/96 „K rozvoju demokracie v činnosti súdov prispieva kontrola rozhodovacej činnosti súdov verejnosťou, pretože táto činnosť je najdôležitejšia pre uplatňovanie práva, ochranu zákonom uznaných záujmov jednotlivca, dodržovanie zákonnosti v činnosti orgánov výkonnej moci, ako aj pre rad ďalších otázok. **Predpokladom verejnej kontroly nad uplatňovaním práva súdmi je znalosť konkrétnych konaní a rozhodnutí súdov a na ich základe vytváraná verejná mienka o kvalite uplatnenia práva súdmi.**“

Verejnosť súdneho rozhodovania je všeobecne uznávaným princípom, ktorý je považovaný za jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti. Predseda Najvyššieho súdu USA Warren Burger v rozhodnutí vo veci *Richmond Newspapers v. Virginia* uviedol: „Kľúčové ochranné aspekty výkonu spravodlivosti nemôžu fungovať v temnote; žiadna očista spoločnosti nemôže nastať, ak je spravodlivosť „vykonávaná v rohu alebo akýmkoľvek skrytým spôsobom“. ...tam, kde bol súdny proces skrytý pred zrakom

⁵ Napr. FERREJOHN, J. – PASQUINO, P.: *Deliberative Institutions*. December 1999, s. 1 – 6. Dostupné na http://igs.berkeley.edu/research_programs/ppt/past/papers/deliberative_institutions.pdf; RAWLS, J.: *Politický liberalizmus*. Prešov: Slovacontact, 1997, s. 191 – 198.

⁶ „What happens in the halls of government is presumptively public business. Judges deliberate in private but issue public decisions after public arguments based on public records. The political branches of government claim legitimacy by election, judges by reason. Any step that withdraws an element of the judicial process from public view makes the ensuing decision look more like fiat, which requires compelling justification.“ (rozhodnutie federálneho Odvolacieho súdu USA pre 7. obvod vo veci *Union Oil Co. v. Leavell*, 220 F.3d 562, 568 (7th Cir. 2000)).

⁷ Profesorka Alexandra Krsková v rozhovore pre denník SME na otázku „Kto má morálne právo kritizovať pomery v súdnictve?“ uviedla: „Ako to myslíte? Veď v demokratickej spoločnosti sú občania zdrojom moci a diskutovať môžu a majú o všetkých jej aspektoch. Súdnictvo má mimoriadny dopad na ľudské osudy, zasahuje do života, slobody, majetku, a pritom občania mu nemôžu poskytnúť spätnú väzbu formou odvolania či nezvolenia sudcov, ale jedine otvorenou, verejnou diskusiou a kritikou.“ Pozri ULÍČIANSKA, Z.: Čím slabší jedinec, tým silnejší štát. Denník SME, 20. 2. 2010, s. 19, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5250417/cim-slabsi-jedinec-tym-silnejsi-stat.html>.

verejnosti, neočakávaný výsledok procesu môže vyvolať reakciu, že systém prinajlepšom zlyhal, prinajhoršom je skazený (skorumpovaný).“⁸

Podobne český Ústavný súd v náleze Pl. ÚS 2/10 uviedol: „*Legitímnym cieľom verejnej diskuse je verejná kontrolovateľnosť konaní spravodlnosti, souzení za bílého dne, nikoli v temnu neveřejného soudního řízení. Naopak souzení nedostatečně veřejné je způsobilé snížit autoritu soudní moci, neboť může generovat podezření veřejnosti, že „je co skrývat“ (ve smyslu konání nespravodlnosti).*“

Najvyšší súd Kanady dáva právo na informácie o činnosti súdov do súvislosti so slobodou prejavu. V rozhodnutiach Najvyššieho súdu Kanady *Canadian Broadcasting Corp. v. New Brunswick* z r. 1996 a *Sierra Club of Canada v. Canada* z r. 2002 sa konštatuje: „*Otvorenosť umožňuje verejnosti prístup k informáciám o súdoch. ... Keďže sloboda vyjadrovať myšlienky a názory o činnosti súdov patrí zjavne do sféry slobody zaručenej ods. 2 b) [Listiny práv a slobôd Kanady], rovnako a na prvom mieste je to tak aj s právom verejnosti dostať informácie o súdoch.*“⁹ V rozhodnutí vo veci *Dagenais v. Canadian Broadcasting Corp.* z r. 1994 Najvyšší súd Kanady uviedol, že sudcovia majú ústavnú povinnosť presadzovať slobodu tlače a napomáhať otvorenosti súdov.¹⁰

Mnohé názory v odbornej literatúre potvrdzujú, že súdne rozhodnutie nie je len vecou účastníkov konkrétneho súdneho konania, ale legitímnym predmetom záujmu verejnosti. Ladislav Derka a Zdeněk Kůhn vo svojom odbornom článku uvádzajú, že súd odôvodnením svojho rozhodnutia hovorí k celej verejnosti a nielen k stranám konania, a preto je len ťažko pochopiteľné, prečo by ktokoľvek nemal mať prístup k textu rozsudku a k jeho odôvodneniu.¹¹ V inom odbornom článku Zdeněk Kůhn a Hynek Baňouch uvádzajú: „*Argumentácia, ktorá vyhlasuje výsledok súdneho procesu, ktorý je z Ústavy verejný, za verejnosti neprípustný, je veľmi problematická. Z hľadiska teórie demokratickej moci treba poznamenať, že je úplne legitímne a nanajvyšš žiaduce, aby odôvodnenie aktov, ktorými sa vykonáva spravodlivosť, bolo verejne prístupné. Zásadne je potrebné vychádzať z toho, že občan, ktorý sa spravodlivosti domáha, musí rešpektovať, že sa mu spravodlivosti, z dôvodov súvisiacich s princípom kontroly každej z mocí, môže dostať len na verejnom fóre. Vážna a svojím spôsobom slávna chvíľa demokracie musí byť pre občanov prístupná v najširšom slova zmysle.*“¹²

⁸ „*The crucial prophylactic aspects of the administration of justice cannot function in the dark; no community catharsis can occur if justice is "done in a corner [or] in any covert manner." ... where the trial has been concealed from public view, an unexpected outcome can cause a reaction that the system, at best, has failed, and, at worst, has been corrupted.*“

Dostupné na http://www.law.cornell.edu/supct/html/historics/USSC_CR_0448_0555_ZO.html.

⁹ „*Openness permits public access to information about the courts ... While the freedom to express ideas and opinions about the operation of the courts is clearly within the ambit of the freedom guaranteed by s. 2(b) [of Canada's Charter of Rights and Freedoms], so too is the right of members of the public to obtain information about the courts in the first place.*“ Pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu Kanady *Canadian Broadcasting Corp. v. New Brunswick (Attorney General)*, [1996] 3 S.C.R. 480 (S.C.C.) a *Sierra Club of Canada v. Canada (Minister of Finance)*, [2002] S.C.J. no. 42 (S.C.C.).

¹⁰ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Kanady vo veci *Dagenais v. Canadian Broadcasting Corp.* [1994] 3 S.C.R. 835 (S.C.C.).

¹¹ DERKA, L. – KŮHN, Z.: Je anonymizace publikovaných soudních rozhodnutí vskutku nutná? *Jurisprudence*, 2005, č. 1, s. 25.

¹² KŮHN, Z. – BAŇOUC, H.: O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty. *Právní rozhledy*, 2005, č. 13, s. 487.

Všeobecne sa uznáva, že pozitíva verejnej prístupnosti súdnych rozhodnutí sú najmä nasledovné:¹³

- možnosť verejnej kontroly rozhodovania súdov,
- zvýšenie predvídateľnosti súdneho rozhodovania a tým aj právnej istoty občanov,
- zvýšenie jednotnosti súdneho rozhodovania,
- zvýšenie zodpovednosti sudcov,¹⁴
- zvýšenie celkovej dôveryhodnosti súdnictva,
- zvýšenie kvality súdneho rozhodovania,
- zvýšenie efektivity fungovania súdov,¹⁵
- zúženie možností zásahov do sudcovskej nezávislosti,
- možnosť osôb pôsobiacich v rámci zákonodarnej moci analyzovať aplikáciu zákonov v praxi,
- zlepšenie možností výskumu judikatúry a právnického vzdelávania.

Prístup k súdnym rozhodnutiam je teda nevyhnutný preto, aby bolo možné analyzovať spôsob, akým súdy rozhodujú a aby v prípade negatívnych tendencií bolo možné vyvinúť legitímne úsilie tieto negatívne tendencie zmeniť (napr. komentovaním a kritizovaním súdnych rozhodnutí).

Účinok prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam a k informáciám o činnosti súdov (ktorý je podobný ako účinok prístupu verejnosti k informáciám), možno vystihnúť aj známym konštatovaním sudcu Najvyššieho súdu USA Louisa Brandeisa v rozhodnutí vo veci *Olmstead v. United States*: „...slnečné svetlo je považované za najlepšiu dezinfekciu; elektrické svetlo je najefektívnejším policajtom.“

Význam prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam zdôrazňuje aj Rada Európy. V preambule Odporúčania č. R(95)11 o výbere, spracovaní, prezentácii a archivovaní súdnych rozhodnutí v právnych informačných vyhľadávacích systémoch sa uvádza, že „*plná znalosť rozhodovacej činnosti všetkých súdov je podstatnou podmienkou spravodlivej aplikácie práva*“.¹⁶

Význam verejnej prístupnosti súdnych rozhodnutí uznáva aj „Programové vyhlásenie vlády“ z roku 2006, kde sa vláda v kapitole „Spravodlivosť“ zaväzuje dosiahnuť tento cieľ:

¹³ Pozri napr. SVÁK, J.: Ústavnoprávny rozmer zverejňovania súdnych rozhodnutí na internete. *Justičná revue*, ročník 55, rok 2003, č. 3., s. 243.

¹⁴ Predseda Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sa v súvislosti so zverejňovaním súdnych rozhodnutí na internete vyjadril: „*Je zcela něco jiného, píše-li soudce rozsudek „jen pro strany a do spisu” a když píše rozsudek, který bude vzápětí veřejně publikován na webových stránkách.*“ Pozri KOLAJA, D.: TV Prima – Neanonymizované soudní rozsudky na internetu”, dostupné na <http://www.ejustice.cz/tv-prima-neanonymizovane-soudni-rozsudky-na-internetu>)

¹⁵ Vo vzťahu k efektívnosti fungovania Ústavného súdu autori uvádzajú: „*Vedle zmíněných aspektů kontrolních, legitimizačních, resp. aspektů argumentačních zvyšuje široká publicita i efektivitu chodu soudu. Na příkladu praxe Ústavního soudu lze doložit, že nikoli nevýznamná část ústavních stížností obsahuje argumentaci, jež nemůže na první pohled obstát – lze totiž posloužit stovkami odmítavých rozhodnutí v obdobných věcech (zejména co do výkladu důvodů zjevné neopodstatněnosti). Zveřejnění všech uznesení v elektronické podobě na internetu by tedy, vedle jisté odrazovací funkce, umožnilo přesvědčivou typizaci celých skupin zjevně neopodstatněných, resp. nepřipustných ústavních stížností, což by uvolnilo rozhodovací kapacitu pro posuzování obtížných případů s ústavní dimenzí – tedy plnění jednoho z nejdůležitějších úkolů Ústavního soudu.*“ Pozri KÜHN, Z. – BAŇOUCH, H.: O publikaci a citaci judikatury aneb proč je někdy judikatura jako císařovy nové šaty. *Právní rozhledy*, 2005, č. 13, s. 487.

¹⁶ Odporúčanie R (95) 11 „on the selection, processing, presentation and archiving of court decisions in legal information retrieval systems“ prijaté Výborom ministrov Rady Európy dňa 11. septembra 1995.

„Vláda vytvorí podmienky na zvyšovanie objektívnej informovanosti o súdnych konaniach a rozhodnutiach, **kontrolu výkonu súdnictva verejnosťou vytváraním podmienok na postupné uverejňovanie rozsudkov súdov všetkých stupňov**, ako aj zverejňovanie zoznamov súdnych pojednávaní a vyhlasovania rozsudkov na internete. Tým zároveň prispeje k predvídateľnosti poskytnutia práva a spravodlivosti - s ambíciou pozitívne ovplyvňovať úroveň právneho vedomia občanov, aj úroveň právneho prostredia, t. j. úcty k právu a rešpektovaniu princípu právneho štátu, vrátane ústavného princípu prezumpcie neviny.“¹⁷ Tento cieľ však nebol naplnený.

2. Prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam v zahraničí

Prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam je v zahraničí upravený rôznymi spôsobmi. V niektorých krajinách prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam možno vyvodiť z ústavy, v niektorých krajinách vyplýva zo zákona o prístupe k informáciám alebo z iných zákonov, v niektorých krajinách verejnosť súdnych rozhodnutí vyplýva z rozhodovacej činnosti súdov (zo súdnej praxe) a v niektorých krajinách vyplýva z administratívnych opatrení súdov.

Prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam sa často zabezpečuje prostredníctvom zverejňovania súdnych rozhodnutí na internete. Okrem tohto spôsobu sú súdne rozhodnutia vydávané v zbierkach súdnych rozhodnutí alebo sú prístupné na základe žiadosti. V niektorých krajinách vyplýva prístup k súdnym rozhodnutiam z práva širokej verejnosti na prístup do súdnych spisov.

Všetky rozhodnutia najvyšších súdov sa na internete zverejňujú napríklad v

- **Českej republike** (<http://www.nsoud.cz>, <http://www.nssoud.cz>),
- **Slovinsku** (<http://www.sodnapraksas.si/default.asp?id=1>),
- **Rumunsku** (http://www.scj.ro/cautare_decizii.asp, <http://portal.just.ro>),
- **Nemecku** (<http://www.bundesgerichtshof.de>),
- **Rakúsku** (<http://www.ris.bka.gv.at/Jus>) alebo
- **Grécku** (<http://www.areiospagos.gr/en>).

Zverejňovanie všetkých súdnych rozhodnutí na internete je bežnou praxou napríklad v **Nórsku**. V elektronickej databáze LOVDATA (<http://www.lovdata.no/eng>) sú prístupné všetky rozhodnutia Najvyššieho súdu vydané od roku 1945 a plné texty rozhodnutí súdov prvého stupňa vydané od roku 1989.

Aj v **Holandsku** sa zverejňujú na internete rozhodnutia súdov všetkých stupňov – a to na internetovej stránke Rechtspraak (www.rechtspraak.nl).

V **Írsku** sa na internete zverejňujú rozsudky Najvyššieho súdu (Supreme Court) vydané od roku 2001, rozsudky Odvolacieho trestného súdu (Court of Criminal Appeal) vydané od roku 2004 a rozsudky Vyššieho súdu (High Court) vydané od roku 2004 (<http://www.courts.ie/Judgments.nsf/Webpages/HomePage?OpenDocument&l=en&p=220>).

V **Indii** sa na internete zverejňujú súdne rozhodnutia najvyššieho súdu, vyšších súdov a obvodných súdov (Supreme court, high courts, district courts). Na internetovej stránke <http://www.judis.nic.in> sú zverejnené stotisíce rozhodnutí indických súdov.

¹⁷ Dostupné na <http://vlada.gov.sk/1702/7-2-spravodlivost.php>.

Na **Novom Zélande** sa na internete zverejňujú všetky rozhodnutia najvyššieho súdu, odvolacieho súdu, vyššieho súdu (Supreme Court, Court of Appeal, High Court, pozri <http://jdo.justice.govt.nz/jdo/Introduction.jsp>) alebo súdu pre zamestnanecké veci (Employment Court, pozri <http://www.justice.govt.nz/courts/employment-court/judgments-of-the-court>)

V **Kanade** zverejňujú svoje rozhodnutia na internete ako federálne súdy, tak aj súdy jednotlivých štátov (napr. na internetovej stránke <http://www.canlii.org/en> je momentálne verejne dostupných 159 databáz súdnych rozhodnutí, vydaných rôznymi kanadskými súdmi a tribunálmi). Odborná komisia vytvorená pod gesciou Súdnej rady Kanady (Canadian Judicial Council) riešila otázku, či by mali súdy na internete zverejňovať všetky svoje rozhodnutia. Komisia odporučila, aby **všetky súdy zverejňovali na internetových stránkach všetky svoje písomné súdne rozhodnutia**. (Pozri dokument „Use of Personal Information in Judgments and Recommended Protocol“, Canadian Judicial Council, 2005, http://www.cjc-ccm.gc.ca/cmslib/general/news_pub_techissues_UseProtocol_2005_en.pdf).

V **USA** sú verejne dostupné nielen všetky súdne rozhodnutia, ale dokonca aj súdne spisy – ktokoľvek môže nazerať do súdnych spisov, vrátane podaní účastníkov konania (súd však môže urobiť opatrenia, aby boli v určitých prípadoch chránené verejné záujmy). Verejná dostupnosť súdnych spisov je všeobecne uznávaným princípom (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu USA *Nixon v. Warner Communications* z r. 1978, analogicky aj rozhodnutie *Richmond Newspapers v. Virginia* z r. 1980). V spomínanom rozhodnutí *Nixon v. Warner Communications* Najvyšší súd USA potvrdil, že právo „prezerať si a kopírovať si verejné záznamy a dokumenty, vrátane súdnych záznamov a dokumentov“ vypláva z práva common law.¹⁸

V USA je veľmi rozšírené zverejňovanie súdnych rozhodnutí a dokumentov zo súdnych spisov na internete. V elektronickej databáze PACER („Public Access to Court Electronic Records“, www.pacer.gov) sú prístupné spisy, dokumenty a informácie týkajúce sa prípadov prvostupňových aj odvolacích súdov (district courts, appellate courts). V súčasnosti je v tejto databáze verejne dostupných okolo 500 miliónov dokumentov zo súdnych spisov. (Pre ukážku – dokumenty zo súdnych spisov v objeme 700 GB sú dostupné bez registrácie na <http://bulk.resource.org/courts.gov/pacer>).

Podotýkame, že vyššie spomínaný prístup širokej verejnosti k súdnym spisom je zaručený aj v iných krajinách. Často sa uplatňuje pravidlo, že po vydaní konečného rozhodnutia vo veci sa súdne spisy považujú za verejné a verejnosť má k spisom prístup počas úradných hodín na súde. V **Mexiku** prístup širokej verejnosti k súdnym spisom zabezpečujú vykonávacie nariadenia Najvyššieho súdu a Federálnej súdnej rady k zákonu o prístupe k informáciám.¹⁹ V **Čile** je tajomník každého súdu povinný poskytnúť informácie každému, kto sa na prípady dopytuje v archíve súdu, avšak s určitými výnimkami, napríklad s výnimkou prípadov, kedy súdne rozhodnutie ešte nie je podpísané sudcom.²⁰ V **Peru** po ukončení občianskoprávneho prípadu každá osoba môže žiadať kópie dokumentov týkajúce sa určitého

¹⁸ „to inspect and copy public records and documents, including judicial records and documents.” (rozhodnutie Najvyššieho súdu USA vo veci *Nixon v. Warner Communications, Inc.*, 435 U.S. 589 (1978)).

¹⁹ Čl. 6 nariadenia Najvyššieho súdu a Federálnej súdnej rady na vykonanie zákona o prístupe k informáciám (Regulations of the Supreme Court of Justice and the Federal Judiciary Council for the implementation of the ATI LAW (2004), Art.6.).

²⁰ Čl. 375 a 380 zákona č. 7.421 („Código Orgánico de Tribunales“)

prípadu.²¹ V **Uruguaji** si môže súdne spisy prezerat' ktokoľvek, kto má o súdne spisy záujem. Ak tajomník súdu odmietne prístup k súdnemu spisu, o prístupe k spisu rozhodne súd, ktorý však musí pri rozhodnutí zohľadniť princíp publicity.²²

V niektorých krajinách sa všetky rozhodnutia najvyšších súdov zverejňujú v tlačенých publikáciách. V **Maďarsku** sa v každý mesiac zverejňujú všetky rozhodnutia Najvyššieho súdu v publikácii „Súdne rozhodnutia“ (informácia o zverejňovaní všetkých rozhodnutí najvyššieho súdu je dostupná na <http://www.lb.hu/english/felhateng.html>).

V zahraničí bola riešená aj otázka, či zverejňovať na internete všetky súdne rozhodnutia – a teda napr. aj rozhodnutia vo veciach, ktoré môžu byť aj citlivé (napr. v rodinných veciach). Túto otázku posudzovala aj vyššie zmienená komisia pod gesciou Súdnej rady Kanady. Hoci komisia uznala, že v súvislosti so zverejňovaním určitých druhov rozhodnutí na internete môžu vyvstať obavy ohľadom ochrany súkromia (napr. čo sa týka rozhodnutia týkajúcich sa rodinných vecí, ktoré môžu obsahovať citlivé osobné údaje), konštatovala, že „*tieto obavy sú prevážené prínosmi toho, že bude uľahčený otvorený prístup k súdnym rozhodnutiam*“ a že akékoľvek nepriaznivé dopady na súkromie účastníkov konania môžu byť významne redukované anonymizáciou rozhodnutí a vylúčením citlivých údajov z rozhodnutí. Preto komisia odporučila, aby všetky súdy zverejňovali všetky svoje písomné súdne rozhodnutia na internetových stránkach. Súdy by teda nemali zo zverejňovania na internete vylúčiť žiaden druh súdnych rozhodnutí. (Pozri dokument „Use of Personal Information in Judgments and Recommended Protocol“, Canadian Judicial Council, 2005, http://www.cjc-ccm.gc.ca/cmslib/general/news_pub_techissues_UseProtocol_2005_en.pdf).

3. Vývoj stavu ohľadom prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam na Slovensku

3.1. Prístup verejnosti k súdnym rozhodnutiam pred rokom 2006

Čo sa týka zverejňovania súdnych rozhodnutí pre širokú verejnosť (tzv. aktívneho zverejňovania z iniciatívy orgánov verejnej moci), v období pred rokom 2006 sa verejnosť mohla dostať k rozhodnutiam súdov v **Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky**, ktorú zostavuje a vydáva Najvyšší súd SR.²³ V tejto zbierke však boli publikované iba vybrané rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a iných súdov. Z približne 8000 rozhodnutí, ktoré priemerne vydá Najvyšší súd SR ročne, však býva v zbierke publikovaná iba asi jedna stotina všetkých rozhodnutí.²⁴ Súdne rozhodnutia boli publikované aj v odbornom časopise „**Zo súdnej praxe**“, v ktorom boli však tiež publikované iba rozhodnutia vybrané autorským kolektívom. Iba Ústavný súd SR zverejňoval na svojej internetovej stránke **www.concourt.sk** všetky svoje meritórne rozhodnutia. Čo sa týka

²¹ Čl. 139 Ústavy Peru z r. 1993 („Constitución Política del Perú 1993“).

²² Čl. 106 zákona č. 15.982 („General Code of Procedures“)

²³ Táto zbierka vychádza tlačou. Podľa § 23 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch je Najvyšší súd SR povinný zabezpečiť uverejňovanie tejto zbierky aj na internete.

²⁴ Bývalý predseda Najvyššieho súdu SR Milan Karabín uvádza: „*Za rok 2005 bolo uverejnených v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky celkom 61 rozhodnutí zo všetkých kolégií po schválení v kolégiách najvyššieho súdu predpísaným spôsobom, ktoré by bolo možné označiť ako rozhodnutia zásadného významu a dve stanoviská kolégií. Z celkového počtu vyše 8000 rozhodnutí vydaných najvyšším súdom v minulom roku to predstavuje len zlomok.*“ Pozri KARABÍN, M.: Zabezpečenie jednotného výkladu a jednotného používania zákonov v Slovenskej republike. In: ŠIMÍČEK, V. (ed.): Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech – čas pro změnu? Brno: Masarykova univerzita 2007, s. 47.

prístupu k iným súdnym rozhodnutiam, ak aj prenikli na verejnosť, tak boli získané buď od účastníkov konkrétnych súdnych konaní, alebo boli získané zo súdov „neoficiálnym“ spôsobom.

Od roku 2001 bol síce účinný **zákon o slobode informácií**, ale žiadosti o sprístupnenie súdnych rozhodnutí boli väčšinou odmietané s odkazom na § 11 ods. 1 písm. d) tohto zákona, ktoré znelo: „**Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... sa týka rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní,**²⁴⁾“. Poznámka k odkazu pod čiarou č. 24 odkazovala napríklad na Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok, zákon o súdoch a sudcoch a zákon o organizácii Ústavného súdu SR. Na základe tohto ustanovenia boli teda súdne rozhodnutia, o ktorých sprístupnenie žiadali žiadatelia o informácie, podradňované pod pojem „informácia, ktorá sa týka rozhodovacej činnosti súdov“ a na základe toho bol odmietaný prístup k nim.

3.2. Zverejňovanie vybraných kategórií rozhodnutí okresných a krajských súdov na internete od roku 2006

Na základe Inštrukcie Ministerstva spravodlivosti SR č. 21/2005 z 28. novembra 2005 o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete²⁵ sa na internetovej stránke ministerstva spravodlivosti začali zverejňovať vybrané kategórie rozhodnutí všetkých okresných a krajských súdov z občianskoprávnej a obchodnoprávnej agendy.²⁶ Ide konkrétne o prepisy textov súdnych rozhodnutí – nie zobrazenie originálnych vyhotovení rozhodnutí. Tieto rozhodnutia sú dostupné v databáze JASPI, v rubrike „Súdne rozhodnutia“.²⁷ Rozhodnutia okresných a krajských súdov týkajúce sa iných vecí (napr. trestných vecí alebo vecí spadajúcich pod správne súdnictvo) však neboli vôbec zverejňované a ani v súčasnosti nie sú zverejňované. Čo sa týka povahy zverejňovaných rozhodnutí, tak ide vždy buď o právoplatné rozsudky alebo uznesenia, ktorými sa končí konanie vo veci samej. Podľa spomínanej inštrukcie ministerstva spravodlivosti by sa mali zverejňovať aj predbežné opatrenia.

Treba uviesť, že podmienkou zverejnenia rozhodnutia je jeho „anonymizácia“ a bez vykonania anonymizácie rozhodnutie nemožno zverejniť. „Anonymizáciou“ sa podľa inštrukcie rozumie postup, pri ktorom sa z textu rozhodnutia vylúčia kategórie údajov určených inštrukciou. Údaje, ktoré podliehajú anonymizácii, ako aj údaje, ktoré anonymizácii nepodliehajú, sa uvádzajú v prílohe č. 2 inštrukcie.

Zo skúseností však vyplýva, že inštrukcia ministerstva spravodlivosti nie je striktno dodržiavaná a na internetovej stránke ministerstva spravodlivosti nie sú zverejnené všetky súdne rozhodnutia, ktoré by podľa inštrukcie mali byť zverejnené.²⁸ Zásadný problém je aj

²⁵ Inštrukcia je dostupná na <http://jaspi.justice.gov.sk> v rubrike „Predpisy“.

²⁶ Podľa inštrukcie sa napríklad nezverejňujú rozhodnutia týkajúce sa konaní o opatrovníctve, o maloletých, o dedičských veciach, o exekučných veciach, o platobných rozkazoch, o nedobrovoľnej hospitalizácii, o uznaní otcovstva, o spôsobilosti na právne úkony alebo o návrhoch vo veciach konkurzov.

²⁷ Dostupné na <http://jaspi.justice.gov.sk>.

²⁸ V praxi súdov sa niekedy vyskytli prípady, kedy žiadatelia požiadali o sprístupnenie fotokópie originálneho vyhotovenia rozsudku, avšak súd ich odkázal na prepis textu rozsudku zverejnený na stránke Ministerstva spravodlivosti SR v systéme JASPI. Je treba uviesť, že ak žiadateľ žiada o fotokópiu originálneho vyhotovenia rozsudku, ide o informáciu odlišnú od prepisu textu rozsudku zverejneného v systéme JASPI, pretože fotokópia obsahuje aj grafické prvky svedčiace o autentickejšom vyhotovení rozsudku – napr. odtlačok pečiatky alebo podpis. Ak súd odmietne sprístupniť fotokópiu originálneho vyhotovenia rozsudku, ale iba odkáže na prepis textu rozsudku, nepostupuje v súlade so zákonom, pretože ide o dve rozdielne informácie. Príkladom takéhoto

v samotnom systéme JASPI, ktorý neumožňuje vyhľadať a zobraziť všetky rozhodnutia súdov, ktoré by mali byť podľa inštrukcie zverejnené. Podľa zobrazovania výsledkov vyhľadávania v systéme JASPI je zrejmé, že po zadaní vyhľadávacieho kritéria (napr. kľúčového slova nachádzajúceho sa v rozhodnutí alebo mena sudcu, ktorý rozhodnutie vydal) systém zobrazuje iba prvých 100 rozhodnutí a nie všetky rozhodnutia, ktoré spĺňajú zadané vyhľadávacie kritérium.²⁹ Takýto stav však vôbec neplní účel, ktorý malo zverejňovanie súdnych rozhodnutí plniť. V dôsledku takéhoto nastavenia je množstvo súdnych rozhodnutí, nachádzajúcich sa v systéme, neprístupných. Je preto nevyhnutne potrebné urobiť nápravu a nastaviť systém JASPI tak, aby zobrazoval všetky dokumenty spĺňajúce zadané kritérium.

3.3. Novela zákona o slobode informácií účinná od januára 2006

Dňa 2. januára 2006 nadobudol účinnosť zákon č. 628/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o slobode informácií. Tento zákon zmenil znenie ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií tak, že znie nasledovne: „*Povinná osoba obmedzí sprístupnenie informácie alebo informáciu nesprístupní, ak... sa týka rozhodovacej činnosti súdu vrátane medzinárodných súdnych orgánov, alebo orgánu činného v trestnom konaní podľa osobitných predpisov²⁴⁾ okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy²⁴⁾.*“ Poznámka k odkazu pod čiarou č. 24 znie: „*Napríklad Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok, zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.*“

Podľa tohto ustanovenia zákona o slobodnom prístupe k informáciám teda sprístupnenie požadovanej informácie nemôže byť odmietnuté z dôvodu, že sa týka rozhodovacej činnosti súdov, ak ide o informáciu „o rozhodnutí alebo o výsledku konania“ a ak jej sprístupnenie zároveň nezakazujú osobitné predpisy. Zákon o slobode informácií je založený na princípe „čo nie je tajné, je verejné“.³⁰ Znamená to, že ak neexistujú iné zákonné dôvody pre nesprístupnenie informácie stanovené v § 8 až § 11 zákona o slobode informácií (napr. ochrana utajovaných skutočností, ochrana osobných údajov) a ak sprístupnenie nezakazujú iné predpisy, súdom zo zákona vyplýva povinnosť poskytnúť na požiadanie informácie o rozhodnutí súdu alebo o výsledku súdneho konania.³¹

Aplikácia tohto ustanovenia v praxi je však aj rozporuplná.³² Mnohé súdy na základe nového ustanovenia sprístupňujú **kópie súdnych rozhodnutí** (po vylúčení zákonom chránených údajov – napr. osobných údajov). Niektoré súdy však sprístupňujú **iba výrok súdneho rozhodnutia** (napr. v znení „žaloba sa zamietá“) tvrdiac, že práve výrok

nesprávneho postupu súdu je napríklad list Krajského súdu v Bratislave dostupný na <http://blog.sme.sk/blog/2008/220093/sud.PDF>.

²⁹ Systém JASPI po zobrazení výsledkov vyhľadávania sám uvádza nasledovné hlásenie: „*Upozornenie: JASPI-WEB zobrazuje maximálne 100 prvých vyhľadaných dokumentov!*“.

³⁰ Tento princíp vyplýva z § 12 zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

³¹ V zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. sú súdy ako „štátne orgány“ osobami povinnými poskytovať informácie podľa zákona (tzv. povinnými osobami).

³² Skutočnosť, ako súdy sprístupňujú súdne rozhodnutia na základe zákona o slobode informácií, monitorovalo v roku 2009 združenie Občan, demokracia a zodpovednosť. V správe z tohto monitoringu možno nájsť údaje o tom, ako súdy reagovali na žiadosti o sprístupnenie súdnych rozhodnutí a aké argumenty používali. Pozri BABIAKOVÁ, K. – WILFLING, P.: Monitoring prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam. Bratislava: Občan, demokracia a zodpovednosť, 2010, dostupné na http://www.oad.sk/sites/default/files/downloads/mon_pvsr.pdf.

rozhodnutia je „informáciou o rozhodnutí“ resp. „informáciou o výsledku konania“. A niektoré súdy **odmietajú súdne rozhodnutia sprístupňovať**, argumentujúc tým, že podľa Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku do súdneho spisu môže nazeráť iba účastník konania, iba účastník konania môže dostať kópiu súdneho rozhodnutia zo spisu resp. že súdne rozhodnutie sa doručuje iba účastníkom konania alebo že inštrukcia ministerstva spravodlivosti o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete neukladá sprístupnenie požadovaného rozhodnutia.

Je potrebné spomenúť názor Ministerstva spravodlivosti SR, podľa ktorého súdy majú sprístupňovať svoje rozhodnutia na základe zákona o slobode informácií. Ministerstvo spravodlivosti SR tento názor vyjadrilo v dvoch rozhodnutiach z decembra 2008 a z februára 2009.³³ Týmito rozhodnutiami ministerstvo nariadilo Krajskému súdu v Bratislave sprístupniť rozsudky požadované od krajského súdu na základe zákona o slobode informácií, pričom išlo o také rozsudky, na ktoré sa nevzťahuje inštrukcia o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete a ktoré sa nezverejňujú na internetovej stránke ministerstva.

Napokon, skutočnosť, že zo zákona o slobode informácií vyplýva súdom povinnosť sprístupňovať celé súdne rozhodnutie a nie len výrok súdneho rozhodnutia, potvrdil aj Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 1 Sžo 184/2008, kde uviedol: *„Podľa názoru odvolacieho súdu pojem „informácia o rozhodnutí“ neobsahuje len informáciu o výroku rozhodnutia, ale umožňuje zahrnúť pod neho aj informáciu o celom obsahu rozhodnutia (napr. aj o obsahu odôvodnenia), z čoho možno vyvodiť, že možno sprístupniť aj celý text rozhodnutia, resp. jeho kópiu, za predpokladu súčasného splnenia podmienky stanovenej v § 12 zákona t.j., že z takého rozhodnutia budú vylúčené zákonom chránené informácie.“*

3.4. Zverejňovanie súdnych rozhodnutí Najvyšším súdom SR – august 2008

V auguste roku 2008 začal Najvyšší súd SR zverejňovať na svojej internetovej stránke svoje rozhodnutia. Rozhodnutia sa zverejňujú na základe opatrenia predsedu Najvyššieho súdu SR Milana Karabína o postupe pri anonymizácii a zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete Spr 591/2006-73 z 27. novembra 2007. Malo by ísť o všetky rozhodnutia vydané od začiatku roka 2008. Je však otázne, či sú v súčasnosti naozaj zverejnené všetky tieto rozhodnutia.³⁴

3.5. Zhodnotenie súčasného stavu a význam prístupu k súdnym rozhodnutiam na základe zákona o slobode informácií

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, v súčasnosti prebehajúce zverejňovanie súdnych rozhodnutí na internete sa netýka rozhodnutí, ktoré súdy vydali skôr, t. j. pred začatím zverejňovania. Na internete nie sú zverejnené rozhodnutia krajských a okresných súdov, ktoré nadobudli právoplatnosť pred rokom 2006 a rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, ktoré nadobudli právoplatnosť pred rokom 2008.

³³ Ide o rozhodnutia Ministerstva spravodlivosti SR č. 25766/2008-52 zo dňa 1. decembra 2008 a č. 22588/2009-52 zo dňa 2. februára 2009. Kópie týchto rozhodnutí Ministerstva spravodlivosti SR možno nájsť v prílohe publikácie BABIAKOVÁ, K. – WILFLING, P.: Monitoring prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam. Bratislava: Občan, demokracia a zodpovednosť, 2010.

³⁴ Dňa 17. júna 2010 - teda v deň, kedy by mali byť zverejnené rozhodnutia vydané za obdobie dvoch rokov a piatich mesiacov – bolo na internetovej stránke Najvyššieho súdu zverejnených 10744 rozhodnutí.

Ako bolo uvedené, rozhodnutia krajských a okresných súdov, ktoré by mali byť na internete verejne prístupné, nie sú prístupné kvôli nedostatku v systéme JASPI a aj kvôli tomu, že inštrukcia o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete sa nie vždy dodržiava. Navyše, množstvo rozhodnutí krajských a okresných súdov (napr. v trestných veciach a vo veciach správneho súdnictva) sa na internete ani v súčasnosti nezverejňuje. Na základe toho možno konštatovať, že vláda nespĺnila svoj záväzok zo svojho programového vyhlásenia prijatého v roku 2006, že zabezpečí „kontrolu výkonu súdnictva verejnosťou vytváraním podmienok na postupné uverejňovanie rozsudkov súdov všetkých stupňov“.³⁵

Pri zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete si tiež treba uvedomiť, že na internete sa nezverejňujú fotokópie originálnych vyhotovení súdnych rozhodnutí (aj s pečiatkou súdu a podpisom), ale iba prepisy textov rozhodnutí.

Z vyššie uvedených dôvodov **je veľmi dôležité, aby mala verejnosť prístup k tým rozhodnutiam, ktoré na internete nie sú a ani nebudú zverejnené.** Jediný reálny spôsob, ako sa môže verejnosť dostať k nezverejneným súdnym rozhodnutiam, je **požiadat' o ich sprístupnenie na základe žiadosti podanej podľa zákona o slobode informácií.**³⁶ Preto sa aj v nasledujúcej časti článku budeme podrobne venovať otázke, či súčasné znenie zákona o slobode informácií umožňuje verejnosti prístup k súdnym rozhodnutiam.

4. Sprístupňovanie súdnych rozhodnutí na základe zákona o slobode informácií

Vyššie sme uviedli, že niektoré súdy si ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií vykladajú nejednoznačne a nie je úplne jednotný názor na otázku, či majú súdy povinnosť sprístupňovať súdne rozhodnutia na základe zákona o slobode informácií. V nasledujúcej časti tohto článku sa preto budeme podrobne venovať otázke, aký je význam tohto ustanovenia a či sú súdy povinné sprístupňovať súdne rozhodnutia na základe zákona o slobode informácií.

Zo znenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií vyplýva, že sprístupnenie informácie týkajúcej sa rozhodovacej činnosti súdu **nemôže byť odmietnuté**, ak sú súčasne splnené tieto 3 podmienky:

1. ak ide o informáciu **o rozhodnutí** alebo o výsledku konania,
2. ak jej sprístupnenie **nezakazujú** osobitné predpisy,
3. a ak **neexistujú ani iné zákonné dôvody pre nesprístupnenie** informácie stanovené v § 8 až § 11 zákona o slobode informácií (napr. ochrana utajovaných skutočností alebo ochrana osobných údajov).

4.1. Zakazujú osobitné predpisy sprístupňovanie „informácie o rozhodnutí“ resp. súdneho rozhodnutia?

³⁵ Dostupné na <http://vlada.gov.sk/1702/7-2-spravodlivost.php>.

³⁶ Sprístupnenie informácie podľa zákona o slobode informácií považujeme za jediný reálny spôsob prístupu širokej verejnosti k súdnym rozhodnutiam preto, lebo zákon o slobode informácií presne stanovuje povinnosti tzv. povinných osôb (t.j. aj súdov) pri sprístupňovaní informácií a sprístupnenie informácie nie je závislé od širokej možnosti úvahy súdu – ako napríklad pri žiadosti o vyhotovenie fotokópie súdneho rozhodnutia podľa § 44 ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku. Navyše, ak súd odmietne sprístupniť informáciu podľa zákona o slobode informácií, žiadateľ má právo podať proti rozhodnutiu o nesprístupnení informácie odvolanie a má právo, aby zákonnosť zamietavého rozhodnutia preskúmal súd na základe žaloby v správnom súdnictve.

Najprv sa pokúsime zodpovedať otázku, či nejaké osobitné predpisy zakazujú sprístupnenie „informácie o rozhodnutí“ súdu alebo o výsledku súdneho konania – teda sprístupnenie „nejakých“ informácií nachádzajúcich sa v súdnom rozhodnutí (napr. celého rozhodnutia alebo nejakej časti rozhodnutia). Následne budeme analyzovať význam pojmu „informácia o rozhodnutí“.

Na úvod treba uviesť, že Občiansky súdny poriadok, Trestný poriadok, zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch ani zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, ktoré sú uvedené v poznámke k odkazu pod čiarou ako príklady „osobitných predpisov“, neobsahujú výslovný „zákaz“ sprístupňovať informácie o rozhodnutiach.

Čo sa týka ustanovenia § 6 Trestného poriadku, ktoré upravuje poskytovanie informácií o trestnom konaní oznamovacím prostriedkom zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdu, toto ustanovenie tiež neobsahuje a ani z neho nemožno vyvodiť zákaz poskytovať informácie o rozhodnutí súdu alebo o výsledku súdneho konania.³⁷

Súdy niekedy argumentujú ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku, ktoré ustanovujú, že právo nazeráť do spisu, dostať kópie zo spisu resp. právo na doručenie súdneho rozhodnutia majú iba účastníci konania, iné presne určené osoby alebo osoby, ktorým sudca povolí nazrieť do spisu.³⁸ Z týchto ustanovení vyvodzujú niektoré súdy záver, že ten, kto nie je účastníkom konania, môže mať prístup k informáciám zo súdneho spisu (a teda aj k súdnemu rozhodnutiu) iba na základe výslovného povolenia sudcu.

Vyššie spomínané ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku sú však **osobitnou úpravou**, ktorá sa týka iba nazerania do spisu, vyhotovovania fotokópií zo spisu a doručovania rozhodnutia účastníkom konania a zákonom určeným osobám. Tieto ustanovenia **sa netýkajú možnosti sprístupňovať informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdov na základe zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám** (tzv. všeobecného prístupu verejnosti k informáciám). Ustanovenie § 44 Občianskeho súdneho poriadku ani ustanovenie § 69 ods. 1 Trestného poriadku nerušia povinnosť sprístupňovať súdne rozhodnutie (text súdneho rozhodnutia po vylúčení zákonom chránených údajov) na základe zákona o slobode informácií. Navyše, ustanovenia § 158 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a § 173 ods. 1 Trestného poriadku sa týkajú iba doručovania rovnopisu rozhodnutia (originálneho vyhotovenia rozhodnutia) určeným osobám na základe

³⁷ Svedčí o tom napokon aj § 6 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého „v konaní pred súdom rozsah poskytovaných informácií vyplýva zo zásady verejnosti“. Rovnako aj iní autori odmietajú záver, že by z ustanovenia Trestného poriadku o poskytovaní informácií oznamovacím prostriedkom vyplýval zákaz informovať o rozhodnutí na základe zákona o slobode informácií, resp. zákaz poskytnúť kópiu rozsudku. Bližšie pozri DERKA, L. – KÜHN, Z.: Je anonymizace publikovaných soudních rozhodnutí vskutku nutná? *Jurisprudence*, 2005, č. 1, s. 24.

³⁸ Ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku **o nazeraní do spisu** znejú nasledovne: Podľa § 44 ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku „*Účastníci a ich zástupcovia majú právo nazeráť do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie alebo požiadať súd o vyhotovenie fotokópií za úhradu vecných nákladov.*“ Podľa § 44 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku „*Niekomu inému než účastníkovi môže predseda senátu alebo samosudca povoliť nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy a odpisy, ak sú pre to vážne dôvody a oprávnené záujmy účastníkov tým nemôžu byť dotknuté.*“ Právo na nazeranie do spisov v trestnom konaní upravuje § 69 ods. 1 Trestného poriadku. Ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku **o doručovaní rozhodnutí** znejú nasledovne: Podľa § 158 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku „*Rovnopis písomného vyhotovenia rozsudku sa doručuje účastníkom, prípadne ich zástupcom do vlastných rúk.*“ Podľa § 173 ods. 1 Trestného poriadku „*Rovnopis rozsudku sa doručí obžalovanému, prokurátorovi, poškodenému, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody, zúčastnenej osobe, a to aj keď boli pri vyhlásení rozsudku prítomní.*“

povinnosti vyplývajúcej z Občianskeho súdneho poriadku a Trestného poriadku a takisto neobsahujú žiaden zákaz sprístupniť súdne rozhodnutie na základe zákona o slobode informácií. Ustanovenia o nazeraní do súdneho spisu, príp. ustanovenia o doručovaní súdneho rozhodnutia účastníkom konania upravujú iný okruh právnych vzťahov (vzťahy medzi súdom a účastníkmi konania), a nie právne vzťahy medzi súdom a žiadateľmi o informácie na základe zákona o slobode informácií. Obe právne úpravy **sa uplatňujú súbežne** a každá sa týka **iného okruhu osôb aj iného rozsahu sprístupňovaných informácií**.³⁹

Možno konštatovať, že otázka, či ustanovenia o nazeraní do súdneho spisu alebo o doručovaní súdneho rozhodnutia účastníkom konania vylučujú aplikáciu zákona o slobode informácií, je analogická otázka, či ustanovenia o nazeraní do spisu zo správneho konania a o doručovaní správneho rozhodnutia účastníkom konania nevylučujú aplikáciu zákona o slobode informácií. Aj Najvyšší správny súd ČR však jednoznačne konštatoval, že popri ustanoveniach týkajúcich sa účastníkov konania sa súbežne musí aplikovať aj zákon o slobode informácií.⁴⁰ Napokon, aj zo samotnej existencie a znenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií možno jednoznačne vyvodiť, že úmyslom zákonodarcu bolo umožniť prístup k „informáciám o rozhodnutí“ súdov všetkým žiadateľom, ktorí o informáciu o rozhodnutí požiadajú v zmysle zákona o slobode informácií, a nielen iba účastníkom súdneho konania.⁴¹

Skutočnosť, že ustanovenia Trestného poriadku o doručovaní rozhodnutia určitým osobám neznamenajú „zákaz“ sprístupnenia rozhodnutia žiadateľom o informácie na základe zákona o slobode informácií, potvrdil aj Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 1 Sžo 184/2008, kde uviedol: „*Odvolací súd sa stotožňuje s názorom, že z obsahu ustanovenia § 215 ods. 5 TP nevyplýva zákaz „sprístupnenia“ uznesenia o zastavení trestného stíhania iným osobám ako v ňom vymedzeným, pretože toto ustanovenie len upravuje okruh osôb, ktorým sa predmetné uznesenie musí z procesnoprávných dôvodov doručiť.*“⁴² Ako sme už uviedli vyššie, aj Ministerstvo spravodlivosti SR potvrdilo, že žiadne z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nebráni sprístupnenie súdneho rozhodnutia žiadateľovi podľa zákona o slobode informácií.⁴³

³⁹ Aj postavenie účastníka súdneho konania a postavenie žiadateľa o informácie je rozdielne. Žiadateľ podľa zákona o slobode informácií má právo na užší okruh informácií ako účastník súdneho konania. Účastník súdneho konania má napríklad prístup aj k osobným údajom alebo iným údajom, ktoré sa nachádzajú v súdnom rozhodnutí alebo v spise a ktoré sú pre žiadateľa o informácie neprístupné (resp. musia byť zo súdneho rozhodnutia vylúčené).

⁴⁰ Najvyšší správny súd ČR v rozsudku sp. zn. 8 As 34/2005 zo dňa 28. marca 2006 uviedol: „*Zákon o svobodném přístupu k informacím tak představuje normu obecnou, což nevylučuje, aby určité otázky byly pro vymezený okruh právních vztahů a subjektů řešeny v jiných právních předpisech, např. v § 23 správního řádu jako v posuzované věci. ... Tento závěr ovšem nemůže vyloučit užší přístup (podle zákona o svobodném přístupu k informacím) k informacím obsaženým ve spise o správním řízení, není-li poskytnutí požadované informace zákonem omezeno.*“

⁴¹ V súlade s ústavným právom na informácie preto treba vykladať aj vzájomný vzťah ustanovení § 44 Občianskeho súdneho poriadku a § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií.

⁴² Rozhodnutie je dostupné na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR <http://nssr.blox.sk/blox/cms/portal/sk/rozhodnutia>.

⁴³ Ministerstvo spravodlivosti SR v rozhodnutiach č. 25766/2008-52 zo dňa 1. decembra 2008 a č. 22588/2009-52 zo dňa 2. februára 2009 priamo nariadilo Krajskému súdu v Bratislave sprístupniť celé texty rozsudkov. Ministerstvo v týchto rozhodnutiach doslovne uviedlo: „*Podľa § 11 ods. 1 písm. d) zákona o informáciách povinná osoba nesprístupní informáciu, ak sa týka rozhodovacej činnosti súdu... okrem informácie o rozhodnutí alebo o výsledku konania, ak jej sprístupnenie nezakazujú osobitné predpisy. Z odkazu vyplýva, že za osobitné predpisy sa môžu považovať najmä Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok, zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch..., zákon... č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky... Žiadne z ustanovení týchto predpisov nezakazuje sprístupnenie požadovanej informácie. Z citovaného ustanovenia § 11 ods. 1 písm.*

Niektoré súdy však argumentujú aj tým, že Inštrukcia Ministerstva spravodlivosti SR č. 21/2005 o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete presne stanovuje, ktoré rozhodnutia sa zverejňujú na stránkach internetu a ktoré sú zo zverejnenia vylúčené. Súdy tak niekedy odmietajú sprístupniť súdne rozhodnutie z dôvodu, že požadované rozhodnutie sa týka agendy, ktorá je podľa prílohy č. 1 k inštrukcii vylúčená zo zverejňovania na internete (napr. správneho súdnictva). Inštrukcia Ministerstva spravodlivosti SR č. 21/2005 o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete sa však týka iba zverejňovania súdnych rozhodnutí na internetovej stránke, a **nie sprístupňovania súdnych rozhodnutí postupom podľa zákona o slobode informácií**. Zo znenia inštrukcie vôbec nevyplýva, že rozsudky, ktoré sa podľa inštrukcie nemusia zverejňovať na internetovej stránke, nemožno sprístupniť na žiadosť na základe zákona o slobode informácií. Navyše, na základe Inštrukcie Ministerstva spravodlivosti SR nemožno odoprieť prístup k požadovaným informáciám, ktorý vyplýva zo zákona o slobode informácií, pretože podľa čl. 26 ods. 2 Ústavy SR základné právo na informácie môže byť obmedzené iba zákonom.

Záverom možno konštatovať, že osobitný predpis, ktorý by apriórne zakazoval sprístupnenie informácií o rozhodnutí súdu alebo o výsledku súdneho konania, teda neexistuje.⁴⁴ Ako už bolo spomenuté vyššie, v zmysle zákona sa preto nesprístupnia iba tie konkrétne informácie o rozhodnutí, ktoré sú výslovne vylúčené zo sprístupnenia podľa § 8 až § 11 zákona o slobode informácií (napr. osobné údaje, utajované skutočnosti).

4.2. Jazykový výklad formulácie „informácia o rozhodnutí“

Aby bolo možné spraviť záver, čo musia súdy sprístupňovať, je ďalej treba objasniť význam kľúčovej formulácie „informácia o rozhodnutí“ súdu. Najprv začneme jazykovou výkladovou metódou.

K jazykovému výkladu formulácie je potrebné poznamenať, že jazykový výklad je vždy prvotný a od doslovného významu pojmu sa možno odchýliť, iba ak boli poskytnuté dostatočné, presvedčivé a rozumné dôvody pre prijatie iného výkladu zákona.⁴⁵ Najprv objasníme významy pojmov „informácia“ a „rozhodnutie“ a následne aj význam celej formulácie „informácia o rozhodnutí“.

Zákon o slobode informácií výslovnú definíciu pojmu „informácia“ neobsahuje. Napriek tomu možno konštatovať, že „informáciou“ podľa zákona o slobode informácií sú aj celé dokumenty (napr. rozhodnutia, zmluvy, mapy a pod.). Význam pojmu „informácia“ totiž

d) zákona o informáciách vyplýva, že jeho zámerom je vymedziť okruh informácií, ktoré povinná osoba nesprístupní a ktoré je povinná žiadateľovi poskytnúť. V tomto prípade sa žiadosť týkala konkrétneho súdneho konania, pričom sa jedná o žiadosť o oznámenie výsledku konania, teda informáciu podliehajúcu režimu ustanovení zákona o informáciách. **Ustanovenie § 44 OSP**, na ktoré sa vo svojom rozhodnutí o nesprístupnení informácie odvolával Krajský súd v Bratislave, **upravuje nazeranie do spisov a vyhotovovanie fotokópií zo spisu, netýka sa však sprístupňovania informácií o výsledku konania, ktoré je výslovne upravené v ustanovení § 11 ods. 1 písm. d) zákona o informáciách.**“

⁴⁴ Podľa § 155 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku „Účastník konania má právo uverejniť právoplatné rozhodnutie súdu okrem rozhodnutí týkajúcich sa maloletých.“ Toto ustanovenie však výslovne súdu nezakazuje sprístupnenie informácií o rozhodnutí, resp. celého textu rozhodnutia žiadateľovi alebo žiadateľke o informácie. Ustanovenie sa vzťahuje iba na účastníka či účastníčku súdneho konania a navyše sa týka neanonymizovaného rozhodnutia.

⁴⁵ PECZENIK, A.: On Law and Reason. Springer, 2008, s. 313; ALEXYS, R.: A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification. Oxford: Clarendon Press, 1989, s. 248.

vyplýva z kontextu ustanovení zákona (ide o tzv. kontextuálnu definíciu).⁴⁶ Ustanovenie § 5 zákona o slobode informácií stanovuje, že povinne zverejňovanými informáciami sú aj celé dokumenty – napríklad zápisnice zo schôdzí parlamentu, texty schválených zákonov, materiály predložené na rokovanie vlády, uznesenia vlády alebo materiály programového a koncepčného charakteru. Aj ustanovenie § 16 zákona o slobode informácií počíta so sprístupňovaním kópií „predlôh s požadovanými informáciami“ alebo kópií „zo spisov a z dokumentácie“ (t. j. celých dokumentov). Právo verejnosti na prístup k celým dokumentom vyplýva aj zo smerníc Európskych spoločenských.⁴⁷ Napríklad podľa čl. 2 ods. 3 Smernice 2003/98/ES o opakovanom použití informácií verejného sektora je dokumentom „každý obsah bez ohľadu na nosič tohto obsahu (na papieri alebo v elektronickej forme, alebo ako zvukový, vizuálny alebo audiovizuálny záznam)“ alebo „akákoľvek časť takého obsahu“. Podľa prílohy k zákonu o slobode informácií je zákon transpozíciou vyššie uvedených smerníc. Pojem „informácia“ je teda vzhľadom na účinok smerníc (komunitárneho práva) v slovenskom právnom poriadku potrebné vykladať v súlade s týmito smernicami tak, že zahŕňa aj celé dokumenty – a teda napríklad aj celé texty súdnych rozhodnutí.⁴⁸

Obsah pojmu „rozhodnutie“ je definovaný v procesných kódexoch upravujúcich postup súdov v občianskom súdnom konaní alebo v trestnom konaní. Podľa § 152 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku rozhoduje súd rozsudkom alebo uznesením. Rozsudok i uznesenie obsahujú okrem iných náležitostí výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní, pričom tieto náležitosti musí mať rozhodnutie už pri vyhlásení. Podobne podľa § 162 a nasl. Trestného poriadku rozhodnutie súdu neobsahuje iba výrok rozhodnutia, ale aj ďalšie náležitosti. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že význam pojmu „rozhodnutie“ nezahŕňa iba znenie výroku rozhodnutia, ale aj znenie odôvodnenia rozhodnutia, poučenia o odvolaní a iné zákonné náležitosti rozhodnutia. Rozhodnutím súdu nie je iba znenie výroku rozhodnutia, ale aj iné časti rozhodnutia.⁴⁹ Jazykovým výkladom teda nemožno dôjsť k záveru, že „rozhodnutie“ tvorí iba znenie výroku rozsudku alebo uznesenia súdu.

⁴⁶ Napr. KNAPP, V.: Vědecká propedeutika pro právníky. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 183.

⁴⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/98/ES zo 17. novembra 2003 o opakovanom použití informácií verejného sektora, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/4/ES z 28. januára 2003 o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí.

⁴⁸ K účinku komunitárneho práva, resp. k povinnosti vykladať vnútroštátne právo v súlade s komunitárnym právom pozri bližšie napr. PROCHÁZKA, R. – ČORBA, J.: Právo Európskej únie (Vybrané otázky pre právnu prax). Žilina: Poradca podnikateľa, spol. s r. o., 2007, s. 90 – 94.

⁴⁹ V Občianskom súdnom poriadku sa nachádza ustanovenie, ktoré by na prvý pohľad akoby mohlo podporiť výklad, že „rozhodnutím“ súdu je iba znenie výroku rozhodnutia. Ide o § 155 ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého „Obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví súd vo výroku rozsudku.“. Zo znenia ustanovenia je však zrejmé, že v tomto ustanovení sa zákonodarca snažil iba vyjadriť, že vo výroku rozhodnutia je zachytený obsah samotného vôľového aktu súdu, kde súd vyjadruje to, akú alternatívu z tých, ktoré zvažoval, nakoniec vybral. Toto ustanovenie nemôže negovať viaceré ustanovenia tej istej hlavy, ktoré ustanovujú, že súčasťou súdneho rozhodnutia je aj odôvodnenie, poučenie o odvolaní a iné náležitosti. Pri uplatnení systematického výkladu založeného na posúdení logického kontextu všetkých ustanovení § 152 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku nemožno v súvislosti s rozhodnutím súdu konštatovať, že na základe § 155 ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku je „obsahom rozhodnutia“ iba výrok rozhodnutia. Navyše, celá štvrtá hlava tretej časti, ktorá obsahuje komplexnú úpravu všetkých náležitostí rozsudku i uznesenia súdu, má názov „rozhodnutie“, z čoho na základe systematického výkladu (argumentácie *a rubrica*) možno tiež vyvodiť, že rozhodnutím je celý rozsudok a celé uznesenie, a nie iba ich výroky. Formulácia charakterizujúca výrok rozhodnutia uvedená v § 155 ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku sa navyše nenachádza v Trestnom poriadku. Bol by preto neprijateľný a nekonzistentný záver, že v trestnom konaní je obsahom rozhodnutia aj odôvodnenie súdneho rozhodnutia, poučenie o odvolaní a ďalšie súčasti rozhodnutia, ale v občianskom súdnom konaní je obsahom rozhodnutia iba znenie výroku súdneho rozhodnutia. Po použití systematického výkladu zohľadnením celého kontextu právneho poriadku ako celku možno teda tiež prísť k záveru, že rozhodnutím je nielen výrok rozhodnutia, ale aj všetky ďalšie časti rozhodnutia.

Z vyššie objasneného významu pojmov „informácia” a „rozhodnutie” vyplýva, že „informácia o rozhodnutí” je informácia o obsahu celého rozhodnutia, resp. o všetkých častiach rozhodnutia – čiže napríklad aj obsah odôvodnenia rozhodnutia, obsah poučenia o odvolaní atď. Zohľadniac význam pojmu „informácia” môže ísť aj o celý text súdneho rozhodnutia alebo o kópiu súdneho rozhodnutia (celý dokument). „Informáciou o rozhodnutí” nie je teda iba znenie výroku rozhodnutia.

Na základe uvedeného možno urobiť záver, že zákon o slobode informácií ukladá súdom povinnosť sprístupniť na požiadanie celý text súdneho rozhodnutia (celý dokument).⁵⁰ Z rozhodnutia je pritom potrebné vylúčiť zákonom chránené údaje (napr. utajované skutočnosti, osobné údaje a pod.).

4.3. Ústavne konformný výklad formulácie „informácia o rozhodnutí“

Z čl. 152 ods. 4 Ústavy SR vyplýva všetkým orgánom verejnej moci povinnosť vykladať a uplatňovať všetky zákony a iné všeobecne záväzné predpisy v súlade s ústavou. Ústavná úprava základných práv „prežaruje” celý právny poriadok a orgány verejnej moci sú povinné interpretovať a aplikovať všetky právne predpisy z hľadiska ochrany základných práv.⁵¹ Aby zákon nebol vykladaný v rozpore s ústavnými princípmi a hodnotami, je potrebné zvoliť taký spôsob výkladu, ktorého dôsledky sú v súlade s ústavou. Každý má totiž ústavné právo na taký výklad právnych predpisov súdom, ktorý je v súlade s ústavou, pričom toto právo je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.⁵² Je potrebné preskúmať, či jazykový výklad urobený v predchádzajúcej časti textu je aj ústavne konformným výkladom.

Z čl. 26 Ústavy SR možno vyvodiť, že z ústavy vyplýva právo na prístup k informáciám v držbe orgánov verejnej moci. Ide o právo, ktorému zodpovedá povinnosť orgánov verejnej moci sprístupniť informácie o svojej činnosti, ak si osoba uplatní právo na prístup k informáciám.⁵³ Podľa článku 26 ods. 4 Ústavy SR možno právo na informácie

⁵⁰ V českej odbornej literatúre bol vyslovený názor, že právo na prístup k súdnym rozhodnutiam vyplýva už zo skutočnosti, že podľa zákona sa neposkytnú iba informácie o „rozhodovacej činnosti” súdov, pretože „rozhodovacia činnosť” nie je aj samotné rozhodnutie (ide o názor, ktorý bol publikovaný ešte pred zmenou zákona č. 106/1999 Sb. o svobodnom prístupe k informáciám z februára 2006, ktorá upresnila, že sa neposkytnú informácie „o rozhodovacej činnosti súdů s výjimkou pravomocných rozsudků”). Pozri DERKA, L. – KÜHN, Z.: Je anonymizace publikovaných soudních rozhodnutí vskutku nutná? *Jurisprudence*, 2005, č. 1, s. 25. Tento názor potvrdil aj Ústavný súd Českej republiky v náleze sp. zn. IV. ÚS 23/05, kde uviedol: „*Pokud jde o soudy, (nyní platné) ustanovení § 11 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, vyjímá z poskytnutí informací jen informace o probíhajícím trestním řízení a informace o rozhodovací činnosti soudů. Rozhodovací činnost soudů rozhodně nelze ovšem ztotožnit se samotnými rozhodnutími soudů, resp. soudců (byť předsedové některých obecných soudů přesně toto činí), které je třeba naopak mediím na požádání poskytnout právě s ohledem na účel zákona o svobodném přístupu k informacím (přirozeně oproti zaplacení správních poplatků).*“

⁵¹ Napríklad nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 129/98 a sp. zn. III. ÚS 257/98 alebo známe rozhodnutie nemeckého Spolkového ústavného súdu vo veci Lüth (BVerfGE 7, 198).

⁵² Podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 249/04: „*Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy.*” Podobne nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 77/02 alebo sp. zn. II. ÚS 374/06.

⁵³ Základnému právu na informácie teda prináleží tzv. *status positivus* – teda nielen povinnosť orgánov verejnej moci nezasahovať do tohto práva, ale svojím konaním (poskytnutím informácie) zabezpečiť realizáciu tohto práva. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. I. ÚS 236/06 uviedol: „*Ústavná povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti môže byť obmedzená len zákonom, ak ide o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.*” Skutočnosť, že z ústavy vyplýva povinnosť orgánov verejnej moci poskytovať

obmedziť zákonom, ak je to „v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti”. Toto ustanovenie zohľadňuje ochranu legitímnych záujmov (napr. práva na súkromie), kvôli ktorým možno právo na informácie obmedziť.

Ústavné právo na informácie zakotvené v čl. 26 Ústavy SR treba aplikovať aj na otázku, či má mať verejnosť prístup k súdnym rozhodnutiam. Na urobenie záveru, či z ústavnej úpravy práva na informácie vyplýva povinnosť súdov poskytovať verejnosti texty svojich rozhodnutí, treba zodpovedať tieto dve otázky:

- či existujú také ústavou chránené záujmy, z dôvodu ochrany ktorých by bolo „v demokratickej spoločnosti nevyhnutné” utajiť pred širokou verejnosťou kompletne texty súdnych rozhodnutí (všetky informácie nachádzajúce sa v súdnom rozhodnutí),
- či existujú také ústavou chránené záujmy, z dôvodu ochrany ktorých by bolo „v demokratickej spoločnosti nevyhnutné” utajiť aspoň niektoré informácie obsiahnuté v súdnom rozhodnutí.

Odpoveď na prvú otázku možno vyvodiť z ustanovení ústavy, ktoré zakotvujú ústavné zásady verejnosti súdneho konania a verejnosti rozhodnutia. V čl. 48 ods. 2 zakotvuje Ústava SR zásadu verejného prerokovania veci. Podľa publikovaného názoru sa právo na verejnosť súdneho konania zaručuje aj osobám, ktoré nie sú účastníkmi konania.⁵⁴ Ide teda o právo širokej verejnosti zúčastniť sa na súdnom pojednávaní a prijímať informácie o priebehu súdneho konania. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch stanovených zákonom, ak je to nevyhnutné na ochranu iných legitímnych záujmov.⁵⁵ Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva prispieva verejnosť súdneho konania k dosiahnutiu cieľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej “Európsky dohovor”) – t. j. spravodlivého súdneho konania, pričom je jedným z prostriedkov na dosiahnutie dôvery v súdnictvo.⁵⁶ Európsky súd pre ľudské práva štandardne pripomína zásadu, že „spravodlivosť musí byť nielen vykonávaná, ale musí byť aj vidieť, že je vykonávaná”.⁵⁷ V čl. 142 ods. 3 Ústava SR ustanovuje, že rozsudky sa vyhlasujú vždy verejne. Rovnako ustanovuje čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru. Verejnosť vyhlásenia rozsudku nemožno obmedziť ani zákonom. Široká verejnosť má teda možnosť zúčastniť sa vyhlásenia rozsudku vrátane jeho odôvodnenia. Verejnosti tiež vyplýva z čl. 26 Ústavy SR právo zaznamenávať si súdne konanie vrátane vyhlásenia rozsudku aj napríklad vyhotovovaním zvukového záznamu.⁵⁸ Verejnosť má teda právo doslovne si zaznamenať celý obsah súdneho rozhodnutia vrátane jeho odôvodnenia.

Ako sme už uviedli vyššie, Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 28/96 vyslovil: „K rozvoju demokracie v činnosti súdov prispieva kontrola rozhodovacej činnosti súdov verejnosťou, pretože táto činnosť je najdôležitejšia pre uplatňovanie práva, ochranu zákonom uznaných záujmov jednotlivca, dodržovanie zákonnosti v činnosti orgánov výkonnej moci, ako aj pre rad ďalších otázok. Predpokladom verejnej kontroly nad uplatňovaním práva súdmi je znalosť konkrétnych konaní a rozhodnutí súdov a na ich základe vytváraná verejná mienka o kvalite uplatnenia práva súdmi.”

informácie, potvrdil aj Ústavný súd Českej republiky v náleze Pl. ÚS 2/10, ktorý sa týkal prístupu verejnosti k súdnym rozhodnutiam.

⁵⁴ DRGONEC, J.: Ústava Slovenskej republiky. Komentár. 2. vydanie. Šamorín: Heuréka, 2007, s. 552.

⁵⁵ Napr. § 116 Občianskeho súdneho poriadku alebo § 249 Trestného poriadku.

⁵⁶ Napr. rozhodnutie vo veci Diennet proti Francúzsku z 26. septembra 1995, § 33.

⁵⁷ Napr. rozhodnutie vo veci Campbell a Fell proti Spojenému kráľovstvu z 28. júna 1984, § 81. Anglická fomulácia znie: „justice must not only be done: it must also be seen to be done”.

⁵⁸ Napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 28/96 alebo nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 169/03.

Skutočnosť, že právo verejnosti na prístup k textom súdnych rozhodnutí vyplýva z ústavného práva na informácie, potvrdil aj **Ústavný súd ČR v náleze Pl. ÚS 2/10**. Keďže v tomto náleze český ústavný súd potvrdil ústavné právo na prístup širokej verejnosti aj k neprávoplatným rozhodnutiam súdov, existenciu práva verejnosti na prístup k právoplatným rozhodnutiam súdov považoval ústavný súd za samozrejmu. V náleze Pl. ÚS 2/10 Ústavný súd ČR uviedol: „**Legitímním cieľom verejnej diskuse je verejná kontrolovateľnosť konaní spravodlivosti, souzení za bílého dne, nikoli v temnu neveřejného soudního řízení. Naopak souzení nedostatečně veřejné je způsobilé snížit autoritu soudní moci, neboť může generovat podezření veřejnosti, že „je co skrývat“ (ve smyslu konání nespravedlnosti). Bez důvěry není řádný výkon veřejné moci v demokratickém státě možný. Prvek důvěry je tak i funkční podmínkou výkonu demokratické veřejné moci, a proto je třeba důvěru v akty veřejné moci chránit; důvěra v soudní rozhodování patří mezi základní mimoprávní atributy právního státu (srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 525/02). Autoritu soudní moci ostatně označuje za veřejný zájem – způsobilý omezit základní právo či svobodu – i sama Úmluva o ochraně lidských práv a svobod v čl. 10 odst. 2. Orgány veřejné moci musí tak přihlížet k tomu, jaká očekávání svým postupem a činností vyvolávají. V důsledku cenzury informačního monopolu (v podobě paušálního zákazu poskytnout nepravomocné rozsudky) tedy může dojít k zásahu do výkonu funkcí veřejné kontroly, která přísluší nejen tisku, ale i občanské společnosti, a ve svých důsledcích i k narušení autority soudní moci. ... **I soud je mocenský orgán, který vykonává moc ve státu, takže podléhá veřejné kontrole.** Ostatně i proto platí ústavní příkaz čl. 96 odst. 2 in fine Ústavy, dle kterého „Rozsudek se vyhlašuje vždy veřejně.“. **Samotný rozsudek je v podstatě písemným vyhotovením toho, co již veřejně vyhlášeno bylo** (srov. též text níže); měl-li by tak být racionálně obhajitelný paušální zákaz poskytnutí nepravomocných rozsudků z důvodu ochrany nezávislosti a nestrannosti soudní moci, musel by – logicky – platit z téhož důvodu též zákaz veřejného vyhlášení rozsudku (na prvním stupni) vůbec.“**

V žiadnom prípade neobstojí ani argument, že sprístupnenie rozsudku by porušilo právo na zachovanie spravodlivého súdneho rozhodovania. Ústavný súd ČR v náleze Pl. ÚS 2/10 k tomu uviedol: „**Přitom veřejná diskuse o věci řešené soudem bez dalšího (t. j. automaticky) nemusí zasahovat do nezávislosti či nestrannosti soudní moci.**“ (Podrobnejšie k tejto otázke pozri body 41, 42 a 43 nálezu).⁵⁹

Ústavnoprávne významným hľadiskom je i povinnosť štátu zabezpečiť predvídateľnosť práva. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje, že „zákon“, ktorým sa obmedzujú ľudské práva, musí byť predvídateľný a všeobecne prístupný, pričom pojem

⁵⁹ K tomu, že sprístupňovanie hoci aj neprávoplatných súdnych rozhodnutí nemôže zasahovať do nezávislosti a nestrannosti súdnej moci, uviedol David Kosař nasledovne: „*Veřejná diskuse o věci řešené nepravomocným rozsudkem může do jisté míry kolidovat s nezávislostí či nestranností soudní moci, ale případ, že by „pouhý“ přístup k nepravomocným rozsudkům mohl ohrozit nezávislost či nestrannost soudní moci, si představit nedokážu.*“ K argumentu, že dostatočným naplnením práva verejnosti na informácie je možnosť verejnosti zúčastniť sa na súdnom pojednávaní, David Kosař uvádza: „...*veřejnost soudního řízení rozhodně nestačí. Pomineme-li skutečnost, že objíždět všechny soudy v ČR je nemožné (na to, co bych asi měl dělat, kdyby se jednání ve dvou věcech, které mě eminentně zajímají, konala ve stejný čas, lepší nemyslet...), tak problém spočívá v tom, že mnohdy ani nevím, co budu v budoucnu potřebovat, a tudíž nevím, co mám objíždět. Pokud se například dostanu do sporu s pojišťovnou, tak mě bude zajímat relevantní judikatura prvoinstančních soudů (a zvláště toho místně příslušného) a samozřejmě mi nebudou stačit jen pravomocná rozhodnutí. Jelikož stroj času zatím nikdo nevymyslel, tak mám asi smůlu... Suma summarum, ochrana nezávislosti a nestrannosti soudního řízení je pouze zástupným důvodem, jak zamezit přístup k nepravomocným rozsudkům. Tedy přesněji řečeno zamezit přístup těm „nevyvolaným“.*“ Pozri KOSAŘ, D.: Publikace rozhodnutí nižších soudů aneb Ústavní soud zrušil část zákona o svobodném přístupu k informacím II. Jiné právo, publikované 10. marca 2010, dostupné na <http://jinepravo.blogspot.com/2010/04/publikace-rozhodnuti-nizsich-soudu-aneb.html>.

„zákon“ nemožno chápať iba vo formálnom zmysle, ale za „zákon“ možno považovať aj súdnu judikatúru vykladajúcu zákony, a teda aj stanovujúcu ich význam.⁶⁰

Ak sa venujeme ústavnému aspektu, treba spomenúť aj významný posun v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu týkajúceho sa práva na prístup k informáciám. V rozsudku vo veci Társaság a Szabadságjogokért v. Maďarsko zo dňa 14. apríla 2009 Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu *de facto* vyvodil právo na prístup k informáciám, ktoré sú predmetom verejného záujmu, aj z čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.⁶¹

Pri interpretácii ustanovení ústavy a vážení prípadných kolidujúcich ústavných práv alebo princípov treba určite zohľadniť aj hodnoty a princípy nevyhnutné pre fungovanie demokratického právneho štátu a princíp, že „štátna moc pochádza od občanov“ (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR). Tieto hodnotové a teoretické východiská boli podrobnejšie opísané v časti 2. tejto analýzy („Význam verejnej prístupnosti súdnych rozhodnutí“).

Z vyššie uvedených skutočností možno vyvodiť záver, že „v demokratickej spoločnosti“ nie je „nevyhnutné“, aby boli celé texty súdnych rozhodnutí neverejné. Naopak, jednoznačne prevažujú hodnoty verejnosti súdnych rozhodnutí nad prípadnými záujmami nesprístupniť súdne rozhodnutia. Keďže teda neexistuje legitímny dôvod na obmedzenie ústavného práva na prístup ku všetkým informáciám nachádzajúcim sa v rozhodnutí (k celému textu súdneho rozhodnutia), z Ústavy SR vyplýva právo na prístup k textom súdnych rozhodnutí. Ústavne konformný výklad ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií (resp. zákonnej formulácie „informácia o rozhodnutí“) je taký, že na základe tohto ustanovenia treba sprístupniť aj celé texty súdnych rozhodnutí, vrátane odôvodnenia a ďalších častí rozhodnutia. Potvrdením tohto záveru je napokon skutočnosť, že mnohé rozhodnutia (okresných súdov, krajských súdov aj Najvyššieho súdu) sú už v súčasnosti zverejňované na internetových stránkach, pričom táto prax sa v žiadnom prípade nepovažuje za protiústavnú. Ako sme už uviedli vyššie, prax zverejňovania súdnych rozhodnutí na internete je bežná aj v mnohých krajinách. Podotýkame tiež, že prístup k súdnym rozhodnutiam vyplýva aj zo záväznej medzinárodnej zmluvy.⁶²

⁶⁰ Napr. rozhodnutie vo veci *Kruslin v. Francúzsko* z 24. apríla 1990. Pozri tiež SVÁK, J.: Ústavnoprávny rozmer zverejňovania súdnych rozhodnutí na internete. *Justičná revue*, ročník 55, rok 2003, č. 3, s. 242 – 244. Keďže podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu SR sú za ochranu základných práv primárne zodpovedné všeobecné súdy, ide aj o rozhodnutia všeobecných súdov *de facto* stanovujúce medze základných práv.

⁶¹ V predmetnom prípade išlo o prístup k textu návrhu na začatie konania pred maďarským Ústavným súdom.

⁶² Podľa čl. 9 ods. 4 tretia veta Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (tzv. „Aarhuský dohovor“) „Rozhodnutia súdov, a kedykoľvek je to možné, aj iných orgánov, budú verejne prístupné.“ Toto ustanovenie sa vzťahuje na rozhodnutia súdov vo všetkých súdnych konaniach, týkajúcich sa žiadostí o sprístupnenie informácií o životnom prostredí, súdne konania o preskúmaní rozhodnutí alebo postupov správnych orgánov pri povoľovaní činností, ktoré môžu mať významný vplyv na životné prostredie a súdne konania, v rámci ktorých boli napadnuté akékoľvek úkony (napríklad rozhodnutia) alebo postupy orgánov verejnej moci alebo súkromných osôb, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia (ide tu napr. o predpisy upravujúce ochranu prírody, vôd, ovzdušia, nakladanie s odpadmi, stavebné právo atď.). Vo všetkých týchto prípadoch musia byť rozhodnutia súdov verejne prístupné. Súdy musia dodržať toto ustanovenie Aarhuského dohovoru a súdne rozhodnutia týkajúce sa vyššie spomínaných vecí musia sprístupniť. Aarhuský dohovor vo vzťahu k Slovenskej republike nadobudol platnosť 5. marca 2006 a bol zverejnený v Zbierke zákonov SR pod číslom 43/2006. Stal sa tým súčasťou vnútroštátneho právneho poriadku ako medzinárodná zmluva o ľudských právach. K Aarhuskému dohovoru pristúpili aj Európske spoločenstvá rozhodnutím Rady č. 2005/370/ES zo dňa 17. februára 2005 (Úradný vestník Európskej únie zo dňa 17. mája 2005, L 124/1).

Z ústavného hľadiska nie je dôvodné paušálne zamedziť prístup ani k neprávoplatným súdnym rozhodnutiam. Ako uviedol Ústavný súd ČR v spomínanom náleze Pl. ÚS 2/10 „*Apriorní (nelimitované) vyloučení veřejné kontroly neposkytnutím i nepravomocných rozsudků by proto bylo výrazem neadekvátního pochopení smyslu základního práva na informace a svobody projevu ve vztahu k veřejné moci, a nedostatečnou reflexí smyslu veřejné kontroly veřejné moci.*“. Ústava teda dovoľuje aj sprístupňovanie neprávoplatných súdnych rozhodnutí – a to na základe zákona o slobode informácií.⁶³

4.4. Ochrana legitímnych záujmov pri zverejňovaní a sprístupňovaní súdnych rozhodnutí

Prístup k súdnym rozhodnutiam zahŕňa **otázku ochrany práv osôb alebo iných legitímnych záujmov** pri zverejňovaní alebo sprístupňovaní súdnych rozhodnutí.

Ako už bolo uvedené vyššie, v zahraničí bola riešená otázka, či zverejňovať na internete všetky súdne rozhodnutia – a teda napr. aj rozhodnutia vo veciach, ktoré môžu byť aj citlivé (napr. v rodinných veciach). Túto otázku posudzovala aj vyššie zmienená komisia pod gesciou Súdnej rady Kanady. Hoci komisia uznala, že v súvislosti so zverejňovaním určitých druhov rozhodnutí na internete môžu vyvstať obavy ohľadom ochrany súkromia (napr. čo sa týka rozhodnutia týkajúcich sa rodinných vecí, ktoré môžu obsahovať citlivé osobné údaje), konštatovala, že „*tieto obavy sú prevážené prínosmi toho, že bude uľahčený otvorený prístup k súdnym rozhodnutiam*“ a že akékoľvek nepriaznivé dopady na súkromie účastníkov konania môžu byť významne redukované anonymizáciou rozhodnutí a vylúčením citlivých údajov z rozhodnutí. Preto komisia odporučila, aby všetky sudy zverejňovali všetky svoje písomné súdne rozhodnutia na internetových stránkach. Sudy by teda nemali zo zverejňovania na internete vylúčiť žiaden druh súdnych rozhodnutí. (Pozri dokument „Use of Personal Information in Judgments and Recommended Protocol“, Canadian Judicial Council, 2005, http://www.cjc-ccm.gc.ca/cmslib/general/news_pub_techissues_UseProtocol_2005_en.pdf).

Vyššie zmienená komisia uvádza: „*Otvorenosť súdneho systému vyžaduje, že dokonca aj tam, kde sa uplatňujú obmedzenia, alebo tam, kde prípad zahŕňa vysoko citlivé osobné údaje, napríklad v rodinných veciach, verejnost' musí mať stále prístup k podstatným faktom prípadu a k dôvodom súdneho rozhodnutia. Napätie medzi týmito cieľmi musí byť zohľadnené pri úprave resp. editovaní súdneho rozhodnutia z dôvodu ochrany súkromia. Napríklad, zverejnenie „neslýchaných“ faktov prípadu sa môže javiť ako porušenie ochrany súkromia účastníka konania, ale ak sú tieto fakty pre prípad veľmi podstatné a ak sú veľmi podstatné pre pochopenie rozhodnutia, vylúčenie týchto faktov by zabránilo verejnosti úplný prístup k súdnemu systému. Je rovnako dôležité zabezpečiť, že súdne rozhodnutia budú pochopiteľné a že vylúčenie informácií z rozhodnutia nebude verejnosti prekážať v porozumení súdneho rozhodnutia.*“ (Pozri dokument „Use of Personal Information in Judgments and Recommended Protocol“, Canadian Judicial Council, 2005).

⁶³ Navyše, podľa súčasnej slovenskej právnej úpravy „*ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia*“ (§ 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Znamená to, že odvolací súd prakticky nemusí samostatne odôvodňovať svoje rozhodnutie, ale môže len odkázať na argumenty nachádzajúce sa v prvostupňovom rozhodnutí. Ak by nebol umožnený prístup k prvostupňovým (neprávoplatným) rozhodnutiam, ktoré môžu byť jediným zdrojom dôvodov rozhodnutia, prístup k rozhodnutiu odvolacieho súdu by z hľadiska verejnej kontroly rozhodovania súdov nemal žiadny význam.

Pre porovnanie možno spomenúť, že vo vyššie spomínanej databáze PACER z USA sú v zásade prístupné aj mená a priezviská účastníkov konania a iných osôb. Z dokumentov verejne prístupných na internete sú však vylúčené osobné identifikačné čísla (konkrétne prvých päť čísiel z čísla sociálneho poistenia - Social Security number), čísla finančných účtov, mená maloletých, dátumy narodenia a adresy pobytu v trestných prípadoch (pozri www.pacer.gov).

Pri sprístupňovaní súdnych rozhodnutí na základe žiadosti podanej podľa zákona o slobode informácií otázku ochrany legitímnych záujmov rieši ustanovenie § 12 prvá veta zákona o slobode informácií nasledovne: „Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie... po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon.“ V zmysle tohto ustanovenia sa zo sprístupňovaného dokumentu vylúčia informácie, vymedzené v ustanoveniach § 8 až § 11 zákona o slobode informácií (napríklad aj informácie, ktoré sa dotýkajú súkromia fyzickej osoby alebo osobné údaje). Ak žiadateľ o informácie žiada dokument obsahujúci niekoľko chránených informácií, nemôže sa odmietnuť sprístupnenie celého dokumentu, ale chránené informácie sa majú z dokumentu vylúčiť (napr. začerniť) a zvyšok dokumentu sa musí sprístupniť (ide o tzv. princíp selekcie). Tieto ustanovenia teda dostatočne zabezpečujú ochranu legitímnych záujmov pri sprístupňovaní súdnych rozhodnutí. Neobstojí teda argument, že súdne rozhodnutia nie je možné na základe zákona o slobode informácií sprístupňovať z dôvodu ochrany práva na súkromie.

Skutočnosť, že na ochranu legitímnych záujmov (napr. práva na súkromie), postačuje vylúčenie informácií týkajúcich sa súkromia osôb z textu súdneho rozhodnutia, vyplýva aj z **ústavnej požiadavky proporcionality** pri obmedzovaní základných práv (a teda aj práva na informácie). V zmysle princípu proporcionality sa posudzuje, či existuje prostriedok resp. spôsob, ktorý by síce dosiahol sledovaný cieľ (napr. ochranu súkromia), ale ktorý by právo na informácie obmedzoval v menšej miere, šetrnejšie. Táto požiadavka vyplýva z ustanovenia čl. 26 ods. 4 Ústavy SR, ktoré hovorí, že obmedziť základné právo na informácie možno iba vtedy, ak je to pre ochranu iných práv „nevyhnutné“. Premietnutím požiadavky „nevyhnutnosti“ je práve vyššie spomínaný princíp selekcie zakotvený v § 12 zákona o slobode informácií. Tento princíp výslovne potvrdil aj Ústavný súd ČR v náleze Pl. ÚS 2/10.⁶⁴

Pri zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete sa za účelom ochrany legitímnych záujmov uplatňuje prax, že všetky súdne rozhodnutia sa „anonymizujú“.

⁶⁴ Ústavný súd ČR v náleze Pl. ÚS 2/10 uviedol: „Pokud by mohlo skutečně dojít ke střetu s právem na ochranu osobnosti, s právem na ochranu osobních údajů či soukromí, je nutné hledat řešení nejprve pomocí jiných méně omezujících právních institutů či právních norem, a teprve poté, co by se toto nezdařilo, aplikovat ustanovení omezující právo na informace. V případě např. práva na ochranu osobních údajů či soukromí obsahuje ustanovení poskytující dostatečnou ochranu těchto práv již samotný zákon o svobodném přístupu k informacím v § 8a, který odkazuje na právní předpisy upravující jejich ochranu. Další dostatečnou ochranu či „pojistku“ obsahuje ustanovení § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím. ... Ustanovení § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím pak uvádí, že všechna omezení práva na informace provede povinný subjekt tak, že poskytne požadované informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, u nichž to stanoví zákon (právo odepřít informace včetně doprovodných informací po vyloučení těch informací, v odůvodněných případech povinný subjekt ověří, zda důvod odepření trvá). Obsahem § 12 zákona o svobodném přístupu k informacím je tak pravidlo selekce; to odpovídá požadavku, aby oprávněné omezení přístupu k informacím bylo vždy uplatněno jen v nejmenším nutném rozsahu. Toliko toto ustanovení tedy naplňuje a garantuje požadavek minimalizace zásahu do základního práva či svobody...“

Ako sme už spomínali vyššie, podľa Inštrukcie Ministerstva spravodlivosti SR č. 21/2005 z 28. novembra 2005 o zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete podmienkou zverejnenia rozhodnutia je jeho „anonymizácia“ a bez vykonania anonymizácie rozhodnutie nemožno zverejniť. „Anonymizáciou“ sa podľa inštrukcie rozumie postup, pri ktorom sa z textu rozhodnutia vylúčia kategórie údajov určených inštrukciou. Údajmi podliehajúcimi anonymizácii sú napr. meno, priezvisko, obchodné meno alebo názov účastníkov konania, ich zástupcov, svedkov, znalcov, tlmočníkov a iných fyzických osôb, ktoré sa uvádzajú v rozhodnutí, rodné číslo, číslo dokladu totožnosti, bydlisko, telefónne číslo, utajované skutočnosti. Údajmi, ktoré anonymizácii nepodliehajú, sú napr. označenie súdu, orgánu verejnej moci, meno a priezvisko sudcu, vyššieho súdneho úradníka, peňažné sumy, čísla dokladov, údaje o dátume a čase, číslo konania alebo spisová značka, číslo parcely, číslo listu vlastníctva, číslo vozidla.

Obdobnú úpravu obsahuje opatrenie predsedu Najvyššieho súdu SR Milana Karabína o postupe pri anonymizácii a zverejňovaní súdnych rozhodnutí na internete Spr 591/2006-73 z 27. novembra 2007, na základe ktorého sa zverejňujú rozhodnutia Najvyššieho súdu SR na internetovej stránke najvyššieho súdu.

Prax všeobecnej anonymizácie však kritizuje časť odbornej literatúry.⁶⁵ Mnohí autori zastávajú názor, že anonymizácia by mala byť nie pravidlom, ako to je v súčasnosti, ale práve by mala byť výnimkou – teda mala by sa uplatňovať iba v naozaj odôvodnených prípadoch.⁶⁶ Aj podľa odporcov všeobecnej anonymizácie súdnych rozhodnutí by sa však anonymizácia mala uplatniť v odôvodnených prípadoch – napríklad v citlivých trestných veciach, vo veciach týkajúcich sa obchodného tajomstva atď. Možno doplniť, že anonymizovať by sa určite mali napríklad aj rozhodnutia týkajúce sa mladistvých, zdravotného stavu osôb alebo vecí z oblasti rodinného práva.⁶⁷

Pri anonymizácii textov súdnych rozhodnutí však bohužiaľ v praxi vznikajú absurdné situácie. Zo súdnych rozhodnutí sa niekedy vymazávajú názvy orgánov verejnej moci, a to v prípadoch, ak tieto orgány verejnej moci vystupujú v postavení žalovaného. Z ústavného hľadiska nie je žiaden dôvod utajovať názov orgánu verejnej moci a navyše je to v rozpore aj so znením inštrukcie ministerstva spravodlivosti, podľa ktorej názov orgánu verejnej moci anonymizácii nepodlieha. V súdnych rozhodnutiach vydaných v konaniach, kde je žalovaným samotná Slovenská republika, sa dokonca anonymizuje aj názov štátu „Slovenská

⁶⁵ Časť odbornej literatúry argumentuje, že pokiaľ má verejnosť právo sa zúčastniť súdneho konania a byť pri verejnom vyhlásení rozsudku, vo väčšine prípadov nie je dôvod vylučovať z rozhodnutí napríklad mená účastníkov konania. Uvádza sa napríklad aj argument, že osoba, ktorá vedie súdny spor, vstupuje na fórum otvorené verejnosti, a preto musí strpieť aj prípadné zverejnenie svojho mena. Pozri napr. DERKA, L. – KÜHN, Z.: Je anonymizace publikovaných soudních rozhodnutí vskutku nutná? Jurisprudence, 2005, č. 1, s. 22 – 23.

⁶⁶ Pavel Molek vo svojom článku o anonymizácii súdnych rozhodnutí uvádza: „*Svou opodstatněnost nachází většinou v ochraně zájmů účastníka řízení, tedy v jeho právu zůstat nepoznán. Tomu lze podle mne přisvědčit jen zčásti – je opravdu řada případů, kde je takový zájem legitimní. Samotného by mě nepotěšilo, kdyby se po zadání mého jména na googlu každému objevil trestní rozsudek usvědčující mě z pedofilie, hned pod ním rozsudek o rozvodu mého manželství a ještě dole (snažím se respektovat případnou chronologii) rozsudek ve věci mého invalidního důchodu po neúspěšném pokusu o sebevraždu. Dosud mi však nikdo uspokojivě nevysvětlil, proč je anonymizace pravidlem, od něž se nelze odchýlit, a nikoli výjimkou, k níž se přistupuje tam, kde je pro to racionální důvod.*“ Pozri MOLEK, P.: Přezíje nás anonymizace? Dostupné na <http://jinepravo.blogspot.com/2006/10/pejje-ns-anonymizace.html>.

⁶⁷ Pozri napr. Use of Personal Information in Judgments and Recommended Protocol. Canadian Judicial Council, 2005. Dostupné na http://www.cjc.gc.ca/cmslib/general/PIJ_Protocol_E.pdf.

republika“.⁶⁸ Stáva sa tiež, že anonymizáciou sa text súdneho rozhodnutia „upraví“ do takej podoby, že text rozhodnutia je úplne nezrozumiteľný a zverejnenie rozhodnutia v takejto nezrozumiteľnej podobe potom stráca akýkoľvek význam.⁶⁹ Uvedené mechanické a nezmyselné spôsoby anonymizácie sú v rozpore s inštrukciou Ministerstva spravodlivosti SR ako i so zmyslom zverejňovania súdnych rozhodnutí, ktorým je zabezpečenie možnosti verejnej kontroly rozhodovacej činnosti súdov.

4.5. Význam ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií

Všetky výkladové metódy, či už jazykový výklad alebo ústavne konformný výklad, vedú k rovnakému záveru. Z ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií súdom vyplýva povinnosť sprístupniť na základe žiadosti podanej podľa tohto zákona celý text súdneho rozhodnutia vrátane jeho odôvodnenia, pričom sa z rozhodnutia musia vylúčiť zákonom chránené údaje. Napokon, ako sme už uviedli vyššie, skutočnosť, že zo zákona o slobode informácií vyplýva súdom povinnosť sprístupňovať celé súdne rozhodnutie a nie len výrok súdneho rozhodnutia, jednoznačne vyplýva aj z **rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžo 184/2008**.⁷⁰

⁶⁸ Ako príklad možno uviesť rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 10 C 21/2007, v ktorého výroku bolo anonymizované označenie štátu „Slovenská republika“ aj označenie orgánu verejnej moci „Ministerstvo spravodlivosti SR“: „Okresný súd Bratislava I v právnej veci navrhovateľa : O. H., bytom F. č.XX, . XXXX. K. zastúpeného: JUDr. J. M., advokátom so sídlom K. č.XX, . XXX. XX. K. proti odporcovi : S. R. zastúpená M. S. S. R., so sídlom Ž. N. č.XX, . XXX. XX. B. o zaplatenie 2 560, 68, -EUR /77 143, -Sk /s príslušenstvom takto...“

⁶⁹ Príkladom absurdne vykonanej anonymizácie je text rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 178/2007, ktorý sa týka sporu predsedu vlády Roberta Fica s denníkom Plus jeden deň, a ktorý bol anonymizovaný nasledovne: „Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom určil, že odporca uverejnením článku v spoločenskom T., ročník X., č. XX. zo dňa X.X.XXXX. na strane XX. pod názvom "K.", v ktorom sa okrem iného uvádzalo: "... P.", neoprávnene zasiahol do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti, určil, že informácia "V." a "C." je nepravdivá, uložil odporcovi v najbližšom čísle T. pripravovanom po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia uverejniť ospravedlnenie za uverejnenie nepravdivých informácií vytvárajúcich obraz, že navrhovateľ pri P. a pri vyšetrowaní trestného činu S. požíval protekciu a uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľovi nemajetkovú ujmu v peniazoch v sume 1.000.000, - Sk a zaplatiť náhradu trov konania v sume 136.242, - Sk. (...) **Nepravdivosť údajov, že "V." a "C." O. "J." uverejnených v článku, mal za preukázanú výpoveďami svedka K., oznámeniami Okresného riaditeľstva PZ B., Krajského riaditeľstva PZ B., vyšetrovacím spisom OR PZ, ÚJKP B., Správou o bezpečnostnej situácii SR za rok 2004, zo štatistiky na úseku K. v roku 2004, prehľadom vybraných druhov trestnej činnosti na jednotlivých KR PZ v roku 2004. (...) Vzhľadom na vykonané dokazovanie a zhodnotenie dôkazov dospel súd prvého stupňa k záveru, že skutkové tvrdenia "V." a "C." O. "J." uvedené v článku, sú nepravdivé. (...) Uverejnenie informácie o navrhovateľovi ako osobe verejne známej, že V., je objektívne spôsobilé degradovať ho v očiach verejnosti, spochybníť jeho dôveryhodnosť a brániť mu otvorene sa vyjadrovať v otázkach korupcie a klientelizmu. Z kontextu článku týkajúceho sa témy K., použitím nepravdivých údajov, že "V." a že "O." v spojení s podtitulom "Š.", ako aj nesprávneho údaju, že vyšetrovací spis bol uzavretý, vytvoril autor článku pre čitateľa o navrhovateľovi obraz, že navrhovateľ pri objasňovaní alebo vyšetrowaní alebo pátraní P. a že v tomto prípade došlo aj k O. (...) Vzhľadom na zistený skutkový stav súd prvého stupňa určil, že uverejnením predmetných údajov, odporca neoprávnene zasiahol do osobnostných práv navrhovateľa.“ (pozri aj <http://spw.blog.sme.sk/c/220093/Chcel-som-vidiet-rozsudok-kde-Fico-vyhral-od-novinarov-milion.html>). Podobný prípad nezmyselnej anonymizácie je opísaný aj na <http://jinepravo.blogspot.com/2009/06/kratka-vzpominka-na-budoucnost.html>.**

⁷⁰ V rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Sžo 184/2008 Najvyšší súd SR rozhodol: „Podľa názoru odvolacieho súdu pojem „informácia o rozhodnutí“ neobsahuje len informáciu o výroku rozhodnutia, ale umožňuje zahrnúť pod neho aj informáciu o celom obsahu rozhodnutia (napr. aj o obsahu odôvodnenia), z čoho možno vyvodíť, že možno sprístupniť aj celý text rozhodnutia, resp. jeho kópiu, za predpokladu súčasného splnenia podmienky stanovenej v § 12 zákona t.j., že z takého rozhodnutia budú vylúčené zákonom chránené informácie.“

5. Aktuálne problémy s prístupom k súdnym rozhodnutiam

V nedávnej minulosti sa vyskytli prípady, kedy Ústavný súd SR odmietol sprístupniť niektoré svoje rozhodnutia, ktoré síce neboli rozhodnutiami, ktorými sa končí konanie, ale napriek tomu mali veľký význam (či už pre osoby, ktoré boli konaním ústavného súdu dotknuté alebo pre možnosť verejnej kontroly nad rozhodovaním ústavného súdu a pre možnosť posúdenia spravodlivosti konania pred Ústavným súdom SR). Tieto prípady otvorili otázku **prístupu k tzv. procesným rozhodnutiam súdov**.

5.1. Konkrétne prípady nesprístupnenia procesných rozhodnutí Ústavného súdu SR

Išlo napríklad o prípad, kedy Ústavný súd SR **odmietol sprístupniť uznesenie pléna ústavného súdu o tom, že jeden zo sudcov ústavného súdu nebude vylúčený z rozhodovania o ústavnosti zákona o umelom prerušení tehotenstva** (tzv. interrupčného zákona).⁷¹ O sprístupnenie tohto uznesenia požiadal jeden žiadateľ na základe zákona o slobode informácií. Keďže ústavný súd sprístupnenie uznesenia zamietol, proti zamietavému rozhodnutiu bola podaná žaloba. Táto žaloba však bola Krajským súdom v Košiciach zamietnutá a takisto bolo Najvyšším súdom SR zamietnuté aj odvolanie. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3 Sži 7/2009 zo dňa 08. 10. 2009 uviedol: „*Právo na informácie je limitované požiadavkou nezasahovať do vlastnej rozhodovacej činnosti súdu v priebehu konania... a to v záujme objektivity a nestrannosti posudzovanej právnej veci... Z logického a systematického výkladu ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d)... vyplýva, že pojmom „informácia o rozhodnutí“ sa rozumejú informácie o rozhodnutí vo veci samej a nie čiastkové procesné rozhodnutia vydané v priebehu procesu, ktorých vydaním sa konanie nekončí, ale práve naopak pokračuje ďalej.*“ Najvyšší súd SR teda v tomto rozsudku vyložil formuláciu „informácia o rozhodnutí“ nachádzajúcu sa v § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií ako „informáciu o meritórnom rozhodnutí“.

Druhým verejne známym prípadom bol prípad, kedy Ústavný súd SR odmietol sprístupniť svoje uznesenie o odklade vykonateľnosti rozsudku Najvyššieho súdu SR vo veci skládky v Pezinku. Toto uznesenie malo za následok skutočnosť, že na skládku v Pezinku sa začas vyvážať odpad – a teda výrazne ovplyvnilo životné prostredie obyvateľov mesta Pezinok. V rozhodnutí o nesprístupnení informácie č. Spr 835/09 Inf 96/06 Ústavný súd SR odkazuje na § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií a uvádza nasledovné: „*Zo sprístupnenia na základe zákona o slobode informácií sú výslovne vylúčené informácie, ktoré sa týkajú rozhodovacej činnosti súdov. Povinná osoba v zmysle uvedeného sprístupňuje informácie o rozhodnutiach alebo o výsledku konania, t.j. o rozhodnutiach v merite veci. Žiadateľmi požadované informácie nie sú rozhodnutiami vo veci samej, ale rozhodnutiami vydanými v rámci procesného postupu súdu v konaní a ako také tvoria súčasť rozhodovacej činnosti súdu.*“ Aj v tomto prípade teda ústavný súd prijal názor, že ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií umožňuje sprístupňovať iba tzv. meritórne rozhodnutia a neumožňuje sprístupňovať rozhodnutia, ktorými sa nekončí konanie vo veci samej (tzv. procesné rozhodnutia).

5.2. Zhodnotenie argumentácie Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR ohľadom prístupu k procesným rozhodnutiam súdov

⁷¹ Prípad bol o to zaujímavejší, že tento sudca ešte ako člen Národnej rady SR bol jedným z poslancov, ktorý podal na Ústavný súd SR podnet, aby ústavný súd vyslovil neústavnosť interrupčného zákona.

Sme presvedčení, že vo vyššie uvedených rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR neboli uvedené dostatočné argumenty pre prijatie takýchto rozhodnutí a paušálne nesprístupnenie celého textu súdneho rozhodnutia je v rozpore s ústavou.

Ustanovenie § 11 ods. 1 písm. d) zákona o slobode informácií stanovuje, že musí byť sprístupnená „informácia o rozhodnutí“. Texty požadovaných rozhodnutí (uznesenie o nevyhlásení sudcu a uznesenie o odklade vykonateľnosti) sú jednoznačne „informáciou o rozhodnutí“. Pod pojem „rozhodnutie“ možno podradiť každé rozhodnutie - významovým (sémantickým) jadrom⁷² pojmu „rozhodnutie“ je jednoznačne každé rozhodnutie. Tiež pojem „informácia o rozhodnutí“ jednoznačne znamená informáciu o každom rozhodnutí súdu. Nie je žiadny dôvod, prečo by pod pojem „rozhodnutie“ nemali byť niektoré druhy rozhodnutí podradené. Zo žiadneho ustanovenia zákona o slobode informácií alebo iných zákonov sa nedá vyvodiť záver, že by malo ísť iba o informáciu o niektorých rozhodnutiach alebo o niektorých kategóriách rozhodnutí.⁷³ Najvyšší súd SR aj Ústavný súd SR však vo svojich rozhodnutiach v rozpore s jednoznačným sémantickým významom výrazu „rozhodnutie“ a bez uvedenia dôvodov zredukovali význam pojmu „rozhodnutie“ iba na „meritórne rozhodnutie“.

Kým Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí o nesprístupnení uznesenia o odklade vykonateľnosti neuviedol vôbec žiaden dôvod pre odklon od doslovného znenia zákona (uviedol len bližšie nezdôvodnené tvrdenie, že povinná osoba „*sprístupňuje informácie o rozhodnutiach alebo o výsledku konania, t.j. o rozhodnutiach v merite veci*“), zdá sa, akoby Najvyšší súd SR bližšie naznačil dôvod, pre ktorý sa odklonil od doslovného výkladu výrazu „rozhodnutie“. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3 SŽi 7/2009 uviedol: „*Právo na informácie je limitované požiadavkou nezasahovať do vlastnej rozhodovacej činnosti súdu v priebehu konania... a to v záujme objektivity a nestrannosti posudzovanej právnej veci...*“.

Znovu však treba konštatovať, že ide iba o neurčité a a bližšie nezdôvodnené vágne tvrdenie. Najvyšší súd síce vo svojom rozsudku spomenul určitý ústavný princíp (záujem zachovania objektivity a nestrannosti posudzovanej právnej veci), ale vôbec nevysvetlil, prečo a ako sa tento ústavný princíp vzťahuje na predmetný prípad – a teda ako by mohlo sprístupnenie požadovaných uznesení Ústavného súdu SR o odklade vykonateľnosti narušiť objektivitu a nestrannosť posudzovania veci. Podľa ústavnoprávnej teórie a praxe sa prípadná

⁷² Podľa známeho právneho filozofa Herberta Harta treba rozlišovať na jednej strane tzv. jadro právnej normy (ide o konkrétne prípady, na ktoré možno právnu normu s určitosťou aplikovať) a na druhej strane tzv. polotieň právnej normy (ide o konkrétne prípady, pri ktorých nie je jasné, či na ne možno právnu normu aplikovať). Hart uvádza príklad normy, ktorá znie: „*Zákaz vstupu vozidiel do parku.*“ Pojem „vozidlo“ je neurčitý (vágny), pretože jeho rozsah nie je jasný. Je síce jasné, že vozidlom je automobil (ktorý patrí do „jadra“ pojmu) a že vozidlom nie je napr. mobilný telefón, ale nie je jasné, či vozidlom sú napr. kolieskové korčule alebo invalidný vozík (ktoré patria do „polotieňa“ pojmu). Pozri HART, H. L. A.: Pojem práva. Praha: Prostor, 2004, s. 132. Pozri tiež SOBEK, T.: Argumenty teórie práva. Praha: Ústav státu a práva, 2008, s. 78 – 81.

⁷³ Základné pravidlá výkladu právnych predpisov boli formulované právnou teóriou nasledovne: „*Nikto nesmie vykladať slová a výrazy vyskytujúce sa v právnom predpise v rozpore s bežným jazykovým používaním, pokiaľ pre takýto výklad neexistujú silné (presvedčivé) dôvody.*“ Pozri PECZENIK, A.: On Law and Reason. Springer, 2008, s. 313. V praxi to znamená, že od doslovného významu výrazu sa možno odchyliť, iba ak boli poskytnuté silné, dostatočné, presvedčivé a rozumné dôvody pre prijatie iného výkladu zákona. V prípade pochybností, či boli uvedené dostatočné dôvody, má prednosť doslovné znenie zákona. Bremeno argumentácie teda leží na tom, kto sa snaží presadiť výklad odchyľujúci sa od doslovného významu výrazu. Pozri ALEXY, R.: A Theory of Legal Argumentation. The Theory of Rational Discourse as Theory of Legal Justification. Oxford: Clarendon Press, 1989, s. 248.

kolízia práva na informácie a iných základných práv alebo ústavných princípov rieši prostredníctvom aplikácie testu proporcionality. V rozhodnutí najvyššieho súdu však nebol vykonaný ani prvý a základný krok testu proporcionality – t.j. zistenie, či vôbec zásah do práva na informácie (nesprístupnenie súdneho rozhodnutia) vedie k ochrane kolidujúceho právneho princípu (záujmu na objektivite a nestrannosti posudzovanej právnej veci). Vôbec nebolo zdôvodnené, prečo by sprístupnením požadovaných uznesení bol ohrozený záujem objektivite a nestrannosti posudzovania veci a či nesprístupnenie požadovaných uznesení naozaj vedie k ochrane objektivite a nestrannosti posudzovanej veci.

Navyše, aj **Ústavný súd ČR v náleze Pl. ÚS 2/10 odmietol možnosť paušálneho utajovania rozhodnutí súdov** na základe argumentácie, že ich sprístupnením by údajne mohlo dôjsť k neoprávnenému zásahu do nezávislosti a nestrannosti súdnej moci. Naopak, Ústavný súd ČR vyslovil, že **práve paušálnym utajovaním určitého druhu súdnych rozhodnutí by mohlo dôjsť k narušeniu autority súdnej moci**. Ústavný súd ČR v spomínanom náleze Pl. ÚS 2/10 konkrétne uviedol: *„Na existujúci názor, že zákaz poskytnutí nepravomocných rozsudkov je opodstatnená ústavná hodnota ochrany nezávislosti a nestrannosti súdnej moci, je reagováno již shora uvedenou argumentací (srov. bod 33 a násl. tohoto nálezu). Nelze totiž a priori vyloučit, že v konkrétním případě bude ochrana základního práva na takovou informaci převažovat nad jinou chráněnou ústavní hodnotou, tj. že nebude dána existence „naléhavé společenské potřeby“ na omezení základního práva. ... Je třeba reflektovat i judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, podle níž nelze mít a priori za to, že záležitosti projednávané soudy nemohou být předmětem dřívějších či současně probíhajících debat jinde, ať již v odborných časopisech, celostátním tisku či na veřejnosti jako takové (srov. bod 36 tohoto nálezu). Přitom veřejná diskuse o věci řešené soudem bez dalšího (tj. automaticky) nemusí zasahovat do nezávislosti či nestrannosti soudní moci. Platí presumpce, že soudce (např. rozhodující v odvolací instanci o dosud nepravomocně skončené věci) oplývá dostatečnými osobnostními kvalitami (jinak by nebyl soudcem jmenován), garantujícími jeho schopnost rozhodnout věc nezávisle a nestranně, tedy i nezávisle na eventuálním názoru vysloveném ve veřejném prostoru [ostatně soudci např. skládají slib, že mj. budou v souladu se svým nejlepším vědomím a svědomím rozhodovat nezávisle a nestranně – srov. § 62 odst. 1 zákona o soudech a soudcích a ostatně též § 79 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)]. ... Nehledě na to, veřejná diskuse o věci řešené nepravomocným rozsudkem může naopak přispět k nezávislému a nestrannému rozhodování, neboť někdy může odhalit existenci nepřijatelných vlivů na soudcovské rozhodování. To je právě jedním ze smyslů základního práva na informace jako derivátu svobody projevu. ... Naopak souzení nedostatečně veřejné je způsobitelné snížit autoritu soudní moci, neboť může generovat podezření veřejnosti, že „je co skrývat“ (ve smyslu konání nespravedlnosti). Bez důvěry není řádný výkon veřejné moci v demokratickém státě možný. ... V důsledku cenzury informačního monopolu (v podobě paušálního zákazu poskytnout nepravomocné rozsudky) tedy může dojít k zásahu do výkonu funkcí veřejné kontroly, která přísluší nejen tisku, ale i občanské společnosti, a ve svých důsledcích i k narušení autority soudní moci.“*

Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3 SžI 7/2009 uviedol nasledovné tvrdenie: **„Z logického a systematického výkladu ustanovenia § 11 ods. 1 písm. d)... vyplýva, že pojmom „informácia o rozhodnutí“ sa rozumejú informácie o rozhodnutí vo veci samej a nie čiastkové procesné rozhodnutia vydané v priebehu procesu, ktorých vydaním sa konanie nekončí, ale práve naopak pokračuje ďalej.“** Toto tvrdenie Najvyššieho súdu SR však v skutočnosti nie je žiadnym výkladom ani žiadnym argumentom. Súd neuviedol žiadny konkrétny logický

princíp, ktorý by potvrdzoval tvrdenie, že „informáciou o rozhodnutí“ je iba meritórne rozhodnutie. Tiež nie sú uvedené žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by bolo treba zohľadniť v rámci systematického výkladu, a ktoré by nasvedčovali tomu, že aby bola zachovaná koherentnosť právnej úpravy, treba pojem „informácia o rozhodnutí“ vykladať iba ako meritórne rozhodnutie. Tvrdenie, že nejaký záver „z logického a systematického výkladu vyplýva“, bez toho, aby bolo uvedené, prečo tento záver z logického a systematického výkladu vyplýva, je zjavne iba vágnym a ničím neodôvodneným tvrdením.⁷⁴

Vyššie spomínaný nález českého Ústavného súdu Pl. ÚS 2/10 potvrdzuje, že **z ústavného hľadiska je neprípustné paušálne utajiť určitý druh súdnych rozhodnutí** (napr. neprávoplatné alebo procesné rozhodnutia). Každé súdne rozhodnutie treba posúdiť individuálne a možno utajiť iba určité konkrétne informácie v rozhodnutí, ktoré sú naozaj „citlivé“. Tento princíp sa jednoznačne vzťahuje aj na tzv. procesné rozhodnutia súdov. Súdne rozhodnutie teda nemožno celé utajiť iba na základe toho, že patrí do kategórie tzv. procesných rozhodnutí, ako to urobil Ústavný súd SR. V konkrétnom prípade posudzovanom českým ústavným súdom český zákon paušálne vylučoval zo sprístupnenia všetky neprávoplatné rozsudky, ale český Ústavný súd uviedol: „*Je nepochybné, že nepravomocný rozsudek môže riešiť záležitosti verejného zájmu... Apriorní (nelimitované) vyloučení veřejné kontroly neposkytnutím i nepravomocných rozsudků by proto bylo výrazem neadekvátního pochopení smyslu základního práva na informace... a nedostatečnou reflexí smyslu veřejné kontroly veřejné moci.*“

Aj na možnosť prístupu verejnosti k procesným rozhodnutiam súdov sa teda vzťahuje tento princíp, sformulovaný Ústavným súdom ČR: „*Klíčová je teze, že nelze (přirozeně) a priori vyloučit, že v konkrétním případě bude ochrana základního práva převažovat nad citovanými hodnotami, tj. že nebude dána existence „naléhavé společenské potřeby“ na omezení základního práva (dále též jako „tato teze“). Právě proto je nutné zkoumat v každém konkrétním případě (podle okolností konkrétní věci) splnění podmínky nezbytnosti omezení základního práva a svobody jednotlivce v demokratické společnosti. ... Nelze totiž a priori vyloučit, že v konkrétním případě bude ochrana základního práva na takovou informaci převažovat nad jinou chráněnou ústavní hodnotou, tj. že nebude dána existence „naléhavé společenské potřeby“ na omezení základního práva.*“

Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že neexistuje ústavný dôvod na paušálne utajovanie uznesení Ústavného súdu SR o odklade vykonateľnosti napadnutého

⁷⁴ Na takýto spôsob „argumentácie“ možno plne vzťahovať tieto slová: „...vyššie uvedené spôsoby výkladu sú vlastne hodnotením výsledku interpretačných postupov, a nie sú samy o sebe argumentom. Pokiaľ nie je uvedené... aké dôvody k tomuto postupu vedú, nemôže sa jednať o argument, ale len o rétorický obrat alebo autoritatívne rozhodnutie.“ Pozri CVRČEK, F.: Kritické poznámky k výuce interpretace právních textů. In: GERLOCH, A. – MARŠÁLEK, P.: Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 55. Tým, že Najvyšší súd SR ani Ústavný súd SR neuviedli pre svoje rozhodnutie žiadny argument, postupovali nielen v rozpore so základnými pravidlami výkladu a aplikácie právnych predpisov, ale aj s rozhodnutiami samotného Ústavného súdu SR, v ktorých ústavný súd neustále zdôrazňuje, že súdy majú ústavnú povinnosť dostatočne a presvedčivo odôvodňovať svoje rozhodnutia (napríklad nálezy sp. zn. III. ÚS 311/07, sp. zn. I. ÚS 269/05 alebo sp. zn. III. ÚS 192/09). Ústavný súd SR v týchto svojich rozhodnutiach dôrazne vytyka iným súdom, že „nezrejmili svoje myšlienkové pochody“, že bolo treba „hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov“, že ich záver je „iba vágne tvrdenie, z ktorého nevyplýva vysvetlenie, na základe akých úvah k nemu ... súd dospel“ alebo že svoje rozhodnutie „vôbec nešpecifikovali a nekonkretizovali“. Ústavný súd konštatuje, že takéto odôvodnenie rozhodnutia je „arbitrárne“ (svojvoľné), „zmätočné“ a „ústavne neakceptovateľné“.

